

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

Evidenčné číslo: 103002/I/2020/36114651175743236

**ZOHLADNENIE ZÁKONOV A PREDPISOV PRI
AUDITE ÚČTOVNEJ ZÁVIERKY Z POHLADU
AUDÍTORA A Z POHLADU ÚČTOVNEJ JEDNOTKY**

Diplomová práca

2020

Bc. Veronika Šmidová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY**

**ZOHLADNENIE ZÁKONOV A PREDPISOV PRI
AUDITE ÚČTOVNEJ ZÁVIERKY Z POHLADU
AUDÍTORA A Z POHLADU ÚČTOVNEJ JEDNOTKY**

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Ekonómia a Manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD.

Bratislava, 2020

Bc. Veronika Šmidová

ABSTRAKT

ŠMIDOVÁ, Veronika: *Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite účtovnej závierky z pohľadu audítora a z pohľadu účtovnej jednotky*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2020, 63s.

Naším cieľom je v diplomovej práci detailne definovať význam a spôsob zohľadnenia zákonov a predpisov pri audite účtovnej závierky z pohľadu audítora a z pohľadu účtovnej jednotky, so zameraním na poskytnutie základného prehľadu právnej úpravy, ktorú musia dodržiavať účtovné jednotky pri zostavení účtovnej závierky a audítor pri výkone auditu. Práca je rozdelená do troch kapitol a obsahuje jednu schému. Prvá kapitola je venovaná vymedzeniu účtovných jednotiek so zákonnou povinnosťou overenia účtovnej závierky audítorom a základných povinností a zodpovednosti, ktoré z toho účtovnej jednotke a audítorovi vyplývajú. V ďalšej časti je charakterizovaný cieľ práce ako aj metodika práce a metódy skúmania použité v diplomovej práci. V záverečnej kapitole sa zaoberáme analýzou Medzinárodného audítorského štandardu 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov a vytvorením základného prehľadu relevantných zákonov a predpisov, ktoré musia mať účtovná jednotka a audítor na zreteli. Výsledkom riešenia danej problematiky je priblíženie rozsiahlej právnej úpravy, opísanie postupu audítora pri zohľadňovaní zákonov a predpisov v jednotlivých fázach auditu ako aj postupov v prípade zistenia nesúladu alebo podozrenia z nesúladu s týmito zákonmi a predpismi.

Kľúčové slová: audit, právna úprava, regulačný rámec, medzinárodné audítorské štandardy, účtovná závierka, povinnosti pri audite

ABSTRACT

ŠMIDOVÁ, Veronika: *Taking account of laws and regulations in auditing financial statements from the point of view of the auditor and from the point of view of the entity.* – University of economics in Bratislava. Faculty of Economics Informatics; Department of Accountancy and Auditing. – Thesis supervisor: doc. Ing. Ladislav Kareš, PhD. – Bratislava: FEI UE, 2020, 63s.

The aim of the thesis is to define the importance and the method of taking account of laws and regulations in auditing financial statements from the point of view of the auditor and from the point of view of the entity, with focus on offering the basic overview of legal regulation, that have to be taken in account by entity while preparing financial statements and by auditor while doing audit. The thesis is divided into three chapters and it contains one scheme. The first chapter delimitates entities that are obligated to have their financial statements audited and the basic duties and responsibilities that in context of that arise for entities and auditor. The aim of the thesis, working methods and research methods used within this thesis are in next chapter. Final chapter analyses International standard on Auditing 250 – Consideration of laws and regulations in an audit of financial statements, it also creates the basic overview of relevant laws and regulations that entity and auditor must keep in mind. The outcome of the thesis is closer look at extensive legislation and description of auditors methods of considering laws and regulations during individual phases of audit and also auditors reaction to finding or suspecting non-compliance with laws and regulations.

Key words: audit, legal regulation, international standard on auditing, financial statements, duties during audit

Obsah

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	7
1.1 Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom	8
1.1.1 Povinnosti účtovnej jednotky vyplývajúce z overenia účtovnej závierky audítorom	10
1.1.2 Účtovná závierka ako predmet overenia audítorom	12
1.1.3 Osobitosti účtovnej závierky zostavenej podľa IFRS	15
1.2 Výkon auditu účtovnej závierky	18
1.2.1 Právna úprava pre oblasť auditu	18
1.2.2 Povinnosti a zodpovednosť audítora pri overení účtovnej závierky	21
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	25
3. Výsledky práce a diskusia	27
3.1 Analýza štandardu ISA 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov (revidované znenie).....	27
3.2 Zohľadnenie zákonov a predpisov účtovnou jednotkou	31
3.2.1 Právna úprava činnosti účtovných jednotiek	31
3.2.2 Zohľadnenie zákonov a predpisov pri určení povinnosti auditu a výbere audítora.....	39
3.2.3 Zohľadnenie zákonov a predpisov pri príprave na audit	43
3.3 Zohľadňovanie zákonov a predpisov audítorom.....	45
3.3.1 Právna úprava výkonu auditu	46
3.3.2. Zohľadnenie zákonov a predpisov pri prijatí zákazky, plánovaní a samotnom výkone auditu.....	49
3.3.3 Reakcia audítora na zistený nesúlاد alebo podozrenie z nesúladu so zákonmi a predpismi	57
Záver	60
Použitá literatúra	62

Úvod

Audit účtovnej závierky predstavuje nezávislé, nestranné a objektívne posúdenie účtovnej závierky s cieľom zvýšiť vierohodnosť informácií, ktoré sú prezentované v účtovnej závierke, a na základe ktorých prijímajú ekonomické subjekty svoje ekonomické rozhodnutia.¹ Overenie účtovnej závierky spočíva v audítorovom uistení sa, že účtovná závierka poskytuje verný a pravdivý obraz o finančnej situácii účtovnej jednotky a tiež, že je v súlade s právnym rámcom. Legislatíva vplývajúca na činnosť, ale aj účtovnú závierku účtovnej jednotky je rozsiahla už na národnej úrovni, pričom do popredia sa vzhľadom na stupňujúci sa globalizáciu dostáva čoraz viac nadnárodná legislatíva vo forme smerníc a nariadení Európskej únie a medzinárodných štandardov pre oblasť tak účtovníctva, ako aj auditu, ktoré Európska únia preberá a zaväzuje svojich členov k ich používaniu. Zákony a predpisy, môžu na účtovnú závierku vplývať priamo, ovplyvňujúc sumy a položky vykázané v účtovnej závierke alebo nepriamo, ovplyvňujúc účtovnú jednotku ako celok a sprostredkovane tak pôsobiť aj na účtovnú závierku.

Audítor pri výkone auditu musí zohľadňovať ako právnu úpravu, ktorá reguluje výkon audítorskej činnosti tak aj právnu úpravu pre oblasť účtovníctva, s ktorou by overovaná účtovná závierka mala byť v súlade. Na oblasť účtovníctva a auditu pôsobia v národnej právnej úprave zákony, a to najmä Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a Zákon č. 423/2015 Z.z o štatutárnom audite, ale aj Opatrenia Ministerstva financií, vnútorné predpisy a metodické usmernenia vydávané regulačnými orgánmi. Na nadnárodnej úrovni sú to Nariadenia a Smernice Európskej únie a Medzinárodné štandardy. Naším cieľom je v diplomovej práci stanoviť význam a spôsob zohľadnenia tejto právnej úpravy a bližšie priblížiť takto rozsiahlu právnu úpravu vplývajúcu na účtovnú závierku priamo aj nepriamo vytvorením základného prehľadu zákonov a predpisov, ktoré musí mať na zreteli účtovná jednotka pretože upravujú jej činnosť, vedenie účtovníctva a účtovnú závierku a tiež audítor overujúci súlad účtovnej závierky s touto právnou úpravou.

V teoretickej časti diplomovej práce sú vymedzené účtovné jednotky, ktorým povinnosť overiť účtovnú jednotku ukladá zákon a základné povinnosti účtovnej jednotky

¹ Spracované podľa: MADĚRA, František. *Audit a auditorstvo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 9. ISBN 978-80-8168-147-9.

a audítora. Práca sa venuje aj účtovnej závierke ako predmetu overenia audítorom, ktorá môže byť zostavená národnej právnej úpravy, alebo podľa Medzinárodných štandardov finančného vykazovania. Teoretická kapitola slúži ako úvod do problematiky právnej úpravy oblasti účtovníctva a auditu, ktorá je následne detailne spracovaná vo výsledkovej časti diplomovej práce, kde je tiež analyzovaný audítorský štandard upravujúci problematiku zohľadňovania zákonov a predpisov aj súhrn krokov a úvah audítora v jednotlivých fázach auditu v súvislosti so zohľadnením rozsiahlej právnej úpravy.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Vývoj finančného auditu, obsahové zmeny reflektujúce celkový ekonomický vývoj spoločnosti aj rôznosť možností výsledku auditu sú dôvodom veľkého množstva definícií tohto pojmu. Všeobecne možno pojem audit chápať ako mnohostranné skúmanie a ucelené kvalifikované hodnotenie podniku ako dynamického celku, s jednoznačným záverom z hľadiska účelu, ktorý formuluje objednávateľ². Pôvodné latinské „audire“ teda v preklade počúvanie, v súčasnosti možno chápať skôr ako preskúmanie alebo overenie dát a informácií v účtovnej jednotke. Výbor americkej účtovnej asociácie, definuje audit ako: *„Systematický proces objektívneho získavania a vyhodnocovania dôkazov týkajúcich sa informácii o ekonomických činnostiach a udalostiach, s cieľom zistiť mieru súladu medzi týmito informáciami a stanovenými kritériami a oznámiť výsledky zainteresovaným stranám.“*³ Zjednodušene možno audit chápať ako overenie účtovnej závierky audítorom a vyjadrenie názoru audítora na účtovnú závierku. Vyjadreniu názoru predchádza zhromažďovanie a posudzovanie audítorských dôkazov. Stanovenými kritériami, s ktorými by finančné výkazy mali byť v súlade, je dodržanie princípu verného a pravdivého zobrazenia skutočností v účtovnej závierke. Dodržaním tohto princípu je podľa Zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) také zobrazenie v účtovnej závierke, pri ktorom boli použité účtovné zásady a metódy vedúce k vernému zobrazeniu a obsah položiek účtovnej závierky zodpovedá skutočnosti. V podmienkach zvyčajného obchodného zákonodarstva najmä v kontinentálnej Európe sa štandardne za dodržanie princípu verného a pravdivého zobrazenia skutočností považuje rešpektovanie vyhlásených právnych noriem. Podstatou auditu je tak overenie, či účtovná jednotka uplatňuje pri vedení účtovníctva zákony a záväzné nariadenia a zároveň aj základné účtovné princípy a zásady. Rovnako tak či tvrdenia vedenia účtovnej jednotky, premietnuté vo finančných výkazoch zodpovedajú príslušnému rámcu finančného vykazovania a tiež overenie majetkovej a finančnej situácie vykazovanej účtovnou jednotkou. Základným cieľom auditu je zvýšenie vierohodnosti účtovných informácií

² Laučík, Z.: úvod k prekladu Leffson V. – *Audítorstvo*. Bratislava : Elán, 1993.

³ RICCHIUTE, David. N. *Audit*. Preložil Lidmila JANEČKOVÁ, preložil Milan TŘASKALÍK. Praha: Victoria Publishing,, 1994. s. 792 ISBN 80-85605-86-4.

a výročnej správy auditovaných účtovných jednotiek a odvodeným cieľom morálne a preventívne pôsobenie auditu proti vzniku chýb a podvodov⁴.

1.1 Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom

Povinnosť auditu účtovnej závierky vznikla pre účtovné jednotky, ako reakcia na postupné oddelenie vlastníkov od orgánov vedenia v obchodných spoločnostiach. Potreba auditu súvisí s objektívnou potrebou odstrániť, respektíve znížiť informačnú asymetriu, ktorá vznikla týmto oddelením vlastníckych práv a bežného výkonu riadenia účtovnej jednotky a potreby ochrany vloženého kapitálu vlastníkov. Audit je tak chápaný ako nezávislé, nestranné a objektívne overenie účtovnej závierky, za ktorú zodpovednosť nesie manažment účtovnej jednotky, za účelom zvýšenia vierohodnosti účtovných a ekonomických informácií, ktoré obsahuje, alebo na základe ktorých je zostavená.⁵

Účtovnú závierku podľa zákona o účtovníctve § 19 musí mať povinne overenú audítorom účtovná jednotka⁶

- ktorá je obchodnou spoločnosťou, ak povinne vytvára základné imanie a družstvom, ak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie sú splnené aspoň dve z týchto podmienok:⁷
 - celková suma majetku presiahla 2 000 000 eur
 - čistý obrat presiahol 4 000 000 eur
 - priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 30
- obchodná spoločnosť a družstvo, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu
- ktorej túto povinnosť ustanovuje osobitný predpis
- ktorá zostavuje účtovnú závierku podľa § 17a.

⁴ Spracované podľa: KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 27. ISBN 978-80-8168-149-3.

⁵ Spracované podľa: MADĚRA, František. *Audit a audítorstvo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 9. ISBN 978-80-8168-147-9.

⁶ Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 19, odsek 1.

⁷ Novela zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení novely č. 363/2019 Z.z., prináša zmeny veľkostných kritérií pre povinnosť auditu od 1. januára 2020, podmienka výšky celkovej sumy majetku a sumy čistého obratu sa oproti predchádzajúcemu zneniu zákona z pôvodných 1 000 000eur pre sumu majetku a 2 000 000eur pre čistý obrat zdvojnásobila. Vplyv tejto zmeny aj jej dôsledky pre účtovné jednotky si priblížime v praktickej časti diplomovej práce.

Podľa § 17a zákona o účtovníctve, zostavujú účtovné jednotky účtovnú závierku podľa osobitých predpisov, ktorými sú Medzinárodné štandardy finančného vykazovania (ďalej len „IFRS“ z anglického International Financial Reporting Standards). Tie účtovné jednotky, ktoré zostavujú účtovnú závierku podľa IFRS majú povinnosť overenia účtovnej závierky audítormi, patria tu⁸

- účtovná jednotka podľa § 17a odseku 1
 - banka, správcovská spoločnosť, poisťovňa okrem zdravotnej poisťovne, zaistovňa, Slovenská kancelária poisťovateľov, dôchodková správcovská spoločnosť, doplnková dôchodková spoločnosť, Burza cenných papierov a účtovná jednotka zriadená osobitným predpisom,
 - pobočka zahraničnej banky, pobočka zahraničnej správцovskej spoločnosti, pobočka poisťovne z iného členského štátu, pobočka zahraničnej poisťovne, pobočka zaistovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej zaistovne.
- účtovná jednotka podľa § 17a odseku 2 neuvedená v odseku 1 ak je obchodnou spoločnosťou, ktorá najmenej dve po sebe idúce účtovné obdobia spĺňa aspoň dve z týchto podmienok
 - celková suma majetku presiahla 170 000 000 eur
 - čistý obrat presiahol 170 000 000 eur
 - priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednotlivom účtovnom období presiahol 2 000

Povinnosť overenia účtovnej závierky audítormi sa vzťahuje podľa zákona o účtovníctve aj na účtovné jednotky, ktorým to ustanovuje osobitný predpis. Účtovnými jednotkami podľa osobitného predpisu sú napríklad

- Národná banka Slovenska podľa § 38 *Zákona č. 566/1992 Zb. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o Národnej banke Slovenska*
- Zdravotné poisťovne podľa § 15 *Zákona č. 581/2004 Z.z. Zákon o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov*

⁸ Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 17a, odsek 1,2.

- Obce podľa § 9 *Zákona č. 369/1990 Zb. Zákon Slovenskej Národnej rady o obecnom zriadení*
- Vyššie územné celky podľa § 9 *Zákona č. 302/2001 Z.z. Zákon o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch)*
- Nadácie podľa § 34 *Zákona č. 34/2002 Z.z. Zákon o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov*
- Politické strany podľa § 30 *Zákona č. 85/2005 Z.z. Zákon o politických stranách a politických hnutiach*
- Rozhlas a televízia Slovenska podľa § 19 *Zákona č. 532/2010 Z.z. Zákon o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov*
- Účtovné jednotky, ktoré zostavujú konsolidovanú účtovnú závierku podľa § 22 odseku 3 zákona o účtovníctve

Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom sa vzťahuje aj na účtovné jednotky, ktoré sú právnickými osobami, u ktorých suma podielu prijatej dane podľa § 50 *Zákona č. 595/2003 Z.z. Zákon o dani z príjmov* bola vyššia ako 35 000 eur a to za účtovné obdobie, v ktorom boli tieto prostriedky použité. Podľa tohto zákona možno podiel dane poskytnúť prijímateľovi, ktorým je: občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, účelové zariadenie cirkvi a náboženskej spoločnosti, Slovenský Červený kríž, subjekty výskumu a vývoja, Protidrogový fond.

1.1.1 Povinnosti účtovnej jednotky vyplývajúce z overenia účtovnej závierky audítorom

Z povinnosti auditu účtovnej závierky vyplývajú pre účtovnú jednotku reprezentovanú, štatutárnym orgánom, inými vedúcimi orgánmi respektíve manažmentom spoločnosti ďalšie čiastkové povinnosti. Vedenie spoločnosti je zodpovedné najmä za zostavenie účtovnej závierky v súlade so všetkými účtovnými princípmi a pri zohľadnení všetkých požiadaviek platného právneho rámca finančného vykazovania danej účtovnej jednotky. Je povinnosťou manažmentu, prípadne osôb poverených spravovaním účtovnej jednotky zostaviť účtovnú závierku podľa platnej právnej úpravy. Manažment prípadne

osoby poverené spravovaním účtovnej jednotky sú teda zodpovedné za zostavenie účtovnej závierky.

Pre účtovné jednotky, ktoré vedú účtovníctvo a zostavujú účtovnú závierku podľa slovenskej legislatívy, je základnou zodpovednosťou zostavenie účtovnej závierky v súlade so zákonom o účtovníctve. Pre účtovné jednotky, ktoré zostavujú účtovnú závierku podľa IFRS, je základnou zodpovednosťou zostavenie účtovnej závierky, ktorá bude zodpovedať požiadavkám týchto štandardov. Manažment účtovnej jednotky je zároveň zodpovedný za vhodné interné kontroly potrebné pre zostavenie účtovnej závierky, ktorá neobsahuje významné nesprávnosti a to či už z dôvodu chyby, alebo podvodu. Systém interných kontrol alebo vnútorný kontrolný systém je systém postupov a metód, ktoré zaviedol manažment účtovnej jednotky na zabezpečenie správnosti vedenia účtovníctva a zostavenia účtovnej závierky. Tento systém je predmetom hodnotenia audítora pri výkone auditu. Interná kontrola pozostáva z týchto piatich mechanizmov

- Kontrolné prostredie
- Proces hodnotenia rizík
- Informačný systém
- Kontrolné aktivity
- Monitorovanie kontrol

Vedenie spoločnosti je povinné implementovať vnútorný kontrolný systém, ktorého úlohou je preventívne pôsobenie voči vzniku takých nesprávností, ktoré by zásadne mohli skresľovať informácie vykázané účtovnou jednotkou v účtovnej závierke, či už by išlo o nesprávnosti neúmyselné alebo úmyselné.

Účtovnej jednotke v súvislosti s auditom vzniká aj povinnosť zhodnotiť schopnosti spoločnosti nepretržite pokračovať vo svojej činnosti. To či účtovná jednotka predpokladá nepretržité pokračovanie, vo svojej činnosti musí byť uvedené v účtovnej závierke. Účtovná jednotka tiež musí predpoklad nepretržitého pokračovania v činnosti zohľadniť aj pri vedení účtovníctva a výkone svojej činnosti. Výnimka z tejto povinnosti nastáva v prípade ak má vedenie spoločnosti v úmysle spoločnosť zlikvidovať alebo ukončiť jej činnosť.

Povinnosťou účtovnej jednotky, ktorá musí mať účtovnú závierku overenú audítorom je aj zostavenie výročnej správy v súlade so zákonom o účtovníctve. Výročná správa by rovnako ako účtovná závierka mala poskytovať verný a pravdivý obraz o účtovnej jednotke a mala by obsahovať všetky povinné náležitosti podľa §20 odseku 1 a 2 zákona o účtovníctve. Povinnou súčasťou výročnej správy je účtovná závierka za bežné účtovné obdobie, za ktoré sa zostavuje výročná správa a správa audítora. Výročná správa je tiež predmetom auditu, kde audítor overuje či informácie vo výročnej správe nie sú vo významnom nesúlade s účtovnou závierkou alebo poznatkami, ktoré o spoločnosti nadobudol počas výkonu auditu a či obsahuje všetky informácie, ktoré si vyžaduje zákon o účtovníctve.

Ďalšími povinnosťami vedenia účtovnej jednotky sú archivácia účtovných dokladov, poskytnutie účtovných záznamov a k nim vzťahujúcich sa informácií audítorovi. Účtovná jednotka je povinná sprístupniť audítorovi na jeho požiadanie aj ďalšie záznamy ako napríklad zápisnice z rokovaní orgánov účtovnej jednotky, či uznesenia valných zhromaždení a taktiež umožniť prístup k majetku a účasť na fyzickej inventúre majetku.

1.1.2 Účtovná závierka ako predmet overenia audítorom

Obsah účtovníctva sa z časového hľadiska delí na bežné účtovníctvo, ktorým sa chápe účtovanie účtovných prípadov do účtovného obdobia, s ktorým časovo a vecne súvisia a účtovná závierka. V rámci bežného účtovníctva dochádza k otváraní účtov hlavnej knihy na začiatku účtovného obdobia kedy sa otvárajú súvahové účty, účtovanie bežných účtovných prípadov, účtovanie tých účtovných prípadov, ktoré sú účtované len ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, ako aj uzatváranie účtov hlavnej knihy na konci účtovného obdobia, kedy sa uzatvárajú súvahové aj výsledkové účty. Účtovná závierka je definovaná ako: „štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, poskytovaná osobám, ktoré tieto informácie využívajú (t.j. používateľom informácií z účtovníctva).⁹“ Pojem štruktúrovaná prezentácia značí, že údaje v účtovnej závierke sú prezentované podľa príslušných právnych noriem. Účtovná závierka tvorí jeden celok, jej jednotlivé súčasti teda nemožno posudzovať individuálne, ale musia byť posúdené všetky súčasne. Štruktúru účtovnej závierky podľa zákona o účtovníctve

⁹ ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 19. ISBN 978-80-8168-589-7.

v sústave podvojného účtovníctva tvoria všeobecné náležitosti, súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky¹⁰.

Všeobecné náležitosti sú časťou účtovnej závierky, v ktorej sa účtovná jednotka, ktorá ju zostavila identifikuje, zároveň je v tejto časti identifikovaná aj samotná účtovná závierka. Dôležitosť všeobecných náležitostí spočíva najmä v tom že potvrdzujú zodpovednosť účtovnej jednotky, teda manažmentu povereného jej riadením za bežné účtovníctvo a účtovnú závierku. Všeobecné náležitosti obsahujú informácie:

- týkajúce sa účtovnej závierky (napríklad obchodné meno alebo názov, prípadne identifikačné číslo, ak jej bolo pridelené)
- týkajúce sa účtovnej závierky (deň ku ktorému sa zostavuje, deň zostavenia a obdobie za ktoré sa účtovná závierka zostavuje)
- iné údaje uvedené na úvodnej strane účtovnej závierky
- podpisový záznam – štatutárneho orgánu účtovnej jednotky alebo člena štatutárneho orgánu účtovnej jednotky, alebo fyzickej osoby ktorá je účtovnou jednotkou

Podľa zákona o účtovníctve sú účtovnými výkazmi súvaha a výkaz ziskov a strát, ktoré predstavujú číselné ukazovatele usporiadané podľa stanovených pravidiel. Položky súvahy sú stavové ukazovatele, položky výkazu ziskov a strát intervalové. Oba výkazy sú usporiadané podľa účelu, na ktorý sa informácie poskytujú a sú dané vzormi, v ktorých sú záväzné označenia riadkov a obsahujú záväzné názvy položiek. Poznámky obsahujú vysvetľujúce a doplňujúce informácie, sú vymedzené obsahovo a zostavené formou slovných opisov alebo kombináciou slovných a číselných údajov.

Cieľ účtovnej závierky vyplýva z cieľa účtovníctva „*Cieľom účtovnej závierky je poskytovať informácie o finančnej situácii, výnosnosti a peňažných tokoch účtovnej jednotky, ktoré sú užitočné pre široký okruh používateľov pri rozhodovaní.*“¹¹ Dodržanie cieľu účtovnej závierky sa zabezpečuje dodržaním zásady verného a pravdivého zobrazenia, ktorá je základnou zásadou podvojného účtovníctva. Audit je potom overením

¹⁰ Spracované podľa: ŠLOSÁROVÁ, Anna - BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 19. ISBN 978-80-8168-589-7.

¹¹ ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 22. ISBN 978-80-8168-589-7.

či bol cieľ účtovnej závierky splnený a teda overenie súladu účtovnej závierky s touto zásadou.

Na účtovnej závierke sú zainteresované najmä dve základné skupiny subjektov, súčasní a potenciálni investori, ktorý vkladajú do účtovnej jednotky kapitál a manažment, ktorý hospodári s týmto vloženým kapitálom. Investori požadujú verný a pravdivý obraz skutočností o účtovnej jednotke v účtovnej závierke, manažment ho zabezpečuje dodržiavaním právnych predpisov pri zostavení účtovnej závierky. V oboch prípadoch ide o používateľov informácií z účtovnej závierky, ktorý na ich základe prijímajú rozhodnutia. Overenie účtovnej závierky audítorom, prináša investorom istotu v ich súčasných alebo potenciálnych investíciách, tiež prináša istotu, že informácie na základe ktorých prijímajú rozhodnutia sú správne a spoľahlivé. Súčasťou audítorskej správy je vyjadrenie audítora k nepretržitému pokračovaniu účtovnej jednotky v jej činnosti, čo je v prípade kladného vyjadrenia pre investora pozitívnym signálom, že kapitál ním vložený do účtovnej jednotky je v bezpečí, teda že účtovnej jednotke by nemal hroziť bankrot ani by iným spôsobom nemalo byť ohrozené jej pokračovanie v činnosti ako doteraz.

Účtovná závierka overená audítorom je dôležitá pre manažment, ktorý účtovnú jednotku vďaka tomu môže prezentovať ako stabilnú a informácie, ktoré poskytuje účtovná závierka za relevantné, nielen pred potenciálnymi investormi ale aj širšou verejnosťou a teda ďalšími skupinami používateľov informácií. Účtovná jednotka, ktorej účtovnú závierku overil audítor je vo všeobecnosti považovaná za dôveryhodnejšiu a preto audit môže byť vykonaný aj dobrovoľne napríklad na žiadosť banky pri poskytnutí úveru, alebo žiadosť spoločníkov, kedy je správa audítora pomyselnou vizitkou práce manažmentu. Audit účtovnej závierky môže manažmentu pomôcť indikovať slabé stránky účtovnej jednotky napríklad v oblasti vnútorného kontrolného systému, kde môže poukázať na možný priestor pre vznik nesprávností či podvodu, ktorý by negatívne ovplyvnil účtovnú jednotku ako celok.

Právne je účtovná závierka podľa slovenskej legislatívy upravená predovšetkým zákonom o účtovníctve, v jeho tretej časti §17-22b, ktorý upravuje rozsah, obsah a preukázateľnosť účtovnej závierky a register účtovných závierok. Rozsah je daný predmetom účtovníctva, obsahom sa rozumie vymedzenie súčastí účtovnej závierky

a preukázateľnosť je zabezpečovaná príslušnými účtovnými záznamami a dokumentmi. Okrem zákona o účtovníctve, na úrovni zákonov ovplyvňujú oblasť vedenia účtovníctva a zostavenia účtovnej závierky aj iné zákony, ktoré sa na tento zákon odvolávajú, dopĺňujú ho, alebo upravujú špecifické činnosti subjektov hospodárstva. Napríklad samotnú povinnosť viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku, podľa zákona o účtovníctve, pre podnikateľské účtovné jednotky ukladá Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Podobne povinnosť vedenia účtovníctva a zostavenia účtovnej závierky podľa zákona o účtovníctve pre ďalšie osobitné typy účtovných jednotiek ukladajú aj ďalšie zákony. Okrem zákonov nariaďujúcich účtovným jednotkám viesť účtovníctvo, je potrebná na vedenie účtovníctva a zostavenie účtovnej závierky znalosť ďalších zákonov, ktoré oblasť účtovníctva ovplyvňujú. Významnú úlohu majú napríklad daňové zákony. Na druhej úrovni v hierarchii právnych predpisov upravujú účtovnú závierku opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „opatrenia“). Sú to všeobecne záväzné právne normy, pre tie účtovné jednotky pre ktoré sú vydané. Podľa oblasti úpravy rozdeľujeme opatrenia upravujúce postupy účtovania a rámcovú účtovú osnovu a opatrenia upravujúce účtovnú závierku, ktoré podrobnejšie upravujú požiadavky, ktoré je potrebné rešpektovať pri zostavovaní účtovnej závierky a zároveň určujú obsah jednotlivých súčastí účtovnej závierky.

1.1.3 Osobitosti účtovnej závierky zostavenej podľa IFRS

S neustálou globalizáciou aj v ekonomickej oblasti vzniká potreba harmonizácie rôznych jej súčastí na nadnárodnej úrovni. Pre oblasť účtovníctva a účtovnej závierky v rámci Európskej únie vyšlo okrem iných aj Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem, ktoré je pre členské štáty záväzné a priamo uplatniteľné. Týmto nariadením Európska únia (ďalej len „EÚ“) prijíma niektoré IFRS v ich plnom alebo čiastočnom znení. Účtovné jednotky, ktoré sú povinné zostavovať účtovnú závierku podľa § 17a zákona o účtovníctve sú vymenované v kapitole diplomovej práce *1.1 Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom*.

Účtovné závierky zostavené podľa IFRS sa líšia od účtovných závierok zostavených podľa národnej právnej úpravy aj samotnou štruktúrou teda výkazmi, ktoré ich tvoria. Pri účtovných závierkach zostavených podľa IFRS sú to tieto účtovné výkazy

- Výkaz o finančnej situácii
- Výkaz súhrnného (komplexného) výsledku
- Výkaz zmien vo vlastnom imaní
- Výkaz peňažných tokov
- Poznámky

Základné požiadavky na účtovnú závierku podľa IFRS sú obsiahnuté v štandarde IAS 1 *Prezentácia účtovnej závierky*. Samostatný štandard existuje pre oblasť vykazovania peňažných tokov: IAS 7 *Výkaz o peňažných tokoch* a štandard IAS 34 *Finančné vykazovanie v priebehu účtovného obdobia* sa venuje špeciálne priebežnej účtovnej závierke. Tieto štandardy sa priamo zaoberajú problematikou účtovnej závierky, odkazujú však na množstvo iných štandardov, ktoré musí poznať účtovná jednotka zostavujúca účtovnú závierku podľa IFRS a rovnako tak aj audítor, ktorý takúto účtovnú závierku overuje. Zostavením účtovnej závierky podľa IFRS sa rozumie: výber bilančnej politiky, príprava všetkých podkladov potrebných na zostavenie a spracovanie údajov do podoby na ich prezentáciu.¹²

Súčasťou účtovnej závierky podľa IFRS sú rovnako ako v národnej právnej úprave aj všeobecné náležitosti, ich obsahová náplň je podobná. Všeobecné náležitosti v účtovnej závierke zostavenej podľa IFRS však povinne obsahujú aj informáciu o prezentačnej mene a stupeň zaokrúhľovania používaný pri zostavení účtovnej závierky.¹³

Štandardy IFRS nepredstavujú návod ani postupy na vedenie účtovníctva, nemajú predpísanú účtovnú osnovu, sú formulované oveľa všeobecnejšie ako národná právna úprava, čím sa dosahuje možnosť aplikovať ich globálne vo všetkých odvetviach a prostrediach jednotlivých národných legislatív. Na rozdiel od zákona o účtovníctve, ktorý presne a konkrétne špecifikuje položky a formát výkazov, IFRS nepredpisuje poradie ani

¹² ŠLOSÁROVÁ, Anna. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 391. ISBN 978-80-8168-589-7.

¹³ IAS1 *Prezentácia účtovnej závierky*, odsek 51.

presnú formu vykazovania položiek, ale zameriava sa na úpravu obsahovej stránky. Napríklad pri výkaze o finančnej situácii, IAS 1 stanovuje len zoznam niektorých položiek, objasňuje ich minimálny rozsah a spôsob vykazovania vo forme riadkových položiek. Ak účtovnej jednotke vznikne potreba, s cieľom lepšie a zrozumiteľnejšie prezentovať informácie o svojej finančnej situácii, môže vo výkazoch v účtovnej závierke prezentovať aj dodatočné položky. IAS 1 sa ďalej v súvislosti s výkazom o finančnej situácii venuje klasifikácii položiek, kedy sa účtovná jednotka môže rozhodnúť či bude klasifikovať položky z časového hľadiska alebo podľa likvidnosti a tiež ohraničuje informácie, ktoré majú byť obsiahnuté v tomto výkaze ale poznámkach viažucich sa naň.¹⁴ Pre výkaz ziskov a strát a ostatného komplexného výsledku IAS 1 vymenúva tie položky, ktorých prezentácia v účtovnej závierke predstavuje povinné minimum, ako napríklad: výnosy, finančné náklady, daňové náklady ale aj podiel na výsledku hospodárenia pridružených spoločností a tiež výsledky hospodárenia z ďalších zdrojov.¹⁵ Pre lepšie porozumenie finančnej výkonnosti podniku štandard umožňuje vo výkaze prezentovať aj doplnkové položky, medzisúčty a názvy. Metódu klasifikácie nákladov si určuje účtovná jednotka sama so zreteľom na požiadavku poskytnutia spoľahlivých informácií.

Výkaz zmien vo vlastnom imaní a Výkaz peňažných tokov sa nachádzajú aj v účtovnej závierke zostavenej podľa národnej legislatívy, ale len v rámci poznámok a nie sú samostatnou súčasťou účtovnej závierky ako je to pri IFRS. Poznámky v účtovnej závierke zostavenej podľa IFRS by mali poskytovať vysvetlenia k vyššie uvedeným účtovným výkazom, pričom by ich mali odbremeňovať od rozsiahlych detailných údajov a dopĺňať ich. Všeobecné požiadavky na štruktúru a obsah sú taktiež uvedené v štandarde IAS 1 pričom však konkrétnu problematiku vykazovania v poznámkach pre rôzne položky upravujú jednotlivé štandardy pre danú oblasť. Údaje v poznámkach sú zverejňované systematicky, každá položka vo výkazoch účtovnej závierky obsahuje odkaz na relevantné údaje v poznámkach, ak také obsahujú.

¹⁴Spracované podľa: HVAŠTOVÁ, Jozefína – ZORIČÁKOVÁ, Viera. *Účtovná a daňová legislatíva v Slovenskej republike v kontexte IAS/IFRS* Bratislava: EKONÓM, 2011. ISBN 978-80-225-3238-9.

¹⁵ IAS 1 *Prezentácia účtovnej závierky*, odsek 81-83.

1.2 Výkon auditu účtovnej závierky

Audit chápaný ako nezávislé, nestranné a objektívne posúdenie účtovnej závierky, si vyžaduje odborne spôsobilých audítorov, ktorý takýto audit vykonávajú. Audítori vykonávajúci audit účtovnej závierky musia mať podľa slovenskej legislatívy ukončené vysokoškolské vzdelanie, zložiť audítorskú skúšku a tiež povinnosť udržiavať si kvalifikáciu formou sústavného vzdelávania a samoštúdia.¹⁶ Základom výkonu auditu je dodržiavanie náležitej právnej úpravy auditu na národnej aj nadnárodnej úrovni a zohľadnenie ďalších zákonov a predpisov. Základný cieľ auditu je chápaný ako zvýšenie vierohodnosti účtovných informácií auditovaných spoločností, teda vyjadrenie stanoviska audítora, či účtovná závierka poskytuje verný a pravdivý pohľad na finančnú situáciu respektíve je zostavená podľa platných právnych predpisov. S odhalením viacerých trestných činností v oblasti účtovníctva na svetovej úrovni v posledných dekádach, vznikla požiadavka na audítorov na skúmanie vykazovaných finančných informácií tiež v súvislosti s možným podvodom. Ďalším cieľom auditu účtovnej závierky sa tak stalo odhaľovanie chýb a podvodov.

Vo vzťahu k výkonu auditu môžeme rozlíšiť anglosaský prístup, založený na zvykovom a precedentnom práve, kde audítor overuje, či účtovná závierka bola zostavená najmä v súlade s všeobecne uznávanými účtovnými zásadami. V kontinentálnom prístupe, ktorý je uplatňovaný aj v Slovenskej republike audítor spravidla overuje či sa pri zostavení účtovnej závierky postupovalo v súlade s platnou legislatívou.¹⁷

1.2.1 Právna úprava pre oblasť auditu

Základom právnej úpravy auditu v Slovenskej republike je *Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov* (ďalej len „zákon o štatutárnom audite“). Tento zákon upravuje podmienky a výkon auditu, postavenie a činnosť audítorov, audítorských spoločností a asistentov audítora, dohľad nad výkonom auditu, pôsobnosť Slovenskej komory audítorov a pôsobnosť Úradu pre dohľad nad výkonom auditu.

¹⁶ Spracované podľa: MADĚRA, František. *Audit a audítorstvo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 11. ISBN 978-80-8168-147-9.

¹⁷ Spracované podľa: MADĚRA, František. *Audit a audítorstvo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 34. 35. ISBN 978-80-8168-147-9.

Úrad pre dohľad nad výkonom auditu (ďalej len „úrad“), je dôležitým prvkom pri kontrole dodržiavania a zohľadňovania právnych predpisov, na ktorých tvorbe sa sám podieľa. Vykonáva dohľad predovšetkým nad dodržiavaním právnej úpravy pre oblasť auditu a to konkrétne medzinárodných audítorských štandardov, zákona o štatutárnom audite a Etického kódexu. Ku základnými činnosťami úradu patrí:¹⁸

- zabezpečenie audítorských skúšok, skúšok spôsobilosti a preskúšanie
- vydávanie certifikátov a licencií
- zapisovanie audítorov a audítorských spoločností do príslušného zoznamu,
- zúčastňovanie sa na tvorbe, aktualizácii a schvaľovaní medzinárodných audítorských štandardov prostredníctvom orgánov EÚ vrátane zabezpečovania ich interpretácie a prekladu do slovenského jazyka
- spolupráca s Ministerstvom financií Slovenskej republiky na príprave návrhov všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti účtovníctva a auditu

Slovenská komora audítorov (ďalej len „komora“) je nezávislá samosprávna profesijná organizácia, ktorá vznikla s cieľom rozvíjania profesie a v kontexte stupňujúcej sa globalizácie aj usmerňovania pri prispôbovaní sa stále meniacim požiadavkám na audit účtovnej závierky. Komora združuje všetkých audítorov a asistentov audítorov, ktorí sa do nej zapisujú. Medzi hlavné úlohy komory patrí:¹⁹

- riešenie podnetov a sťažností svojich členov,
- zastupovanie, ochrana a presadzovanie záujmov svojich členov v prípade ich oprávnenosti,
- vykonávanie previerky zabezpečenia kvality,
- vydávanie vnútorných predpisov, metodických pokynov, usmernení pre oblasť účtovníctva, auditu, etiky a medzinárodných audítorských štandardov

Komora tiež vykonáva ďalšie doplnkové úlohy v súvislosti so kreovaním právnych predpisov a výkonom auditu, tiež spolupracuje s úradom, ktorý vykonáva dohľad aj nad niektorými aspektmi jej činnosti.

Jednou z významných častí zákona o štatutárnom audite, ktorá priamo ovplyvňuje samotný výkon auditu v niektorých typoch účtovných jednotiek a predstavuje aj jednu

¹⁸ KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 22,23. ISBN 978-80-8168-149-3.

¹⁹ KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 20. ISBN 978-80-8168-149-3.

z najzásadnejších zmien voči predchádzajúcemu *Zákonu č. 540/2007 Z.z. o audítoroch, audite a dohľade nad výkonom auditu*, ktorý bol zákonom o štatutárnom audite nahradený, tvorí § 1 odsek 2. Zákon o štatutárnom audite tu uvádza, že: „*Na štatutárnych audítorov, auditorské spoločnosti, subjekty verejného záujmu a úrad sa vzťahuje tento zákon a osobitný predpis*“²⁰ Osobitným predpisom je podľa tohto zákona Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 537/2014 zo 16. apríla 2014 o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu (ďalej len „Nariadenie o štatutárnom audite subjektov verejného záujmu“). Audit subjektov verejného záujmu si vyžaduje špeciálne požiadavky a musí byť vykonaný v súlade s týmto nariadením. Oblasti, ktoré toto nariadenie neupravuje ostávajú v kompetencii zákona o štatutárnom audite. Na úrovni Európskej únie ovplyvňujú audit účtovnej závierky okrem nariadení aj smernice, konkrétne Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES zo 17. mája 2006 o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok.

Zákon o štatutárnom audite tiež uvádza: „*Štatutárny audit v účtovných jednotkách so sídlom na území Slovenskej republiky sa vykonáva podľa medzinárodných auditorských štandardov, s nimi súvisiacich vyhlásení a štandardov vzťahujúcich sa na výkon štatutárneho auditu*“²¹ Medzinárodné auditorské štandardy (ďalej len „ISA“ z anglického International Standards on Auditing) vznikli ako reakcia na potrebu odborného a spoľahlivého overovania účtovných závierok. Ich úlohou je na medzinárodnej úrovni určiť princípy, ktorými by sa mal audítor riadiť aby bol audit vykonaný správne. ISA vydáva Rada pre medzinárodné štandardy pre audit a uisťovacie služby (ďalej len „IAASB“), s cieľom vypracovať komplexný súbor medzinárodných štandardov a iných usmernení, ktoré budú uznávané celosvetovo. Rada IAASB tiež vydáva Medzinárodné štandardy na zákazky na preverenie, Medzinárodné štandardy na uisťovacie služby a Medzinárodné štandardy na súvisiace služby.

Okrem povinnosti dodržiavať Nariadenie o štatutárnom audite subjektov verejného záujmu, smernice EÚ, štandardov ISA a samotných ustanovení zákona o štatutárnom audite, udáva tento zákon povinnosť dodržiavať aj vnútorné predpisy vydané úradom,

²⁰ Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov § 1 ods. 2.

²¹ Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov § 19 ods. 1.

komorou a Etický kódex audítora. Zákon o štatutárnom audite chápe Etický kódex audítora ako: „vnútorný predpis vydaný komorou, ktorý je v súlade s Etickým kódexom vydaným Medzinárodnou federáciou účtovníkov (IFAC) ak tento zákon neustanovuje inak.“²² Audítora by sa mal počas výkonu auditu riadiť Etickým kódexom audítora Slovenskej audítorskej komory, ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2010. Tento Etický kódex bol zostavený na základe Etického kódexu vydaného výborom pre etiku IFAC, ktorý však ponecháva formuláciu konkrétnych etických požiadaviek na orgány jednotlivých členských štátov berúc do úvahy národné rozdiely, rozdiely v právnych systémoch aj očakávania verejnosti.²³ Základné etické požiadavky na audítora a tiež koncepčný rámec ich uplatňovania sú vymenované v Časti 1 – Dodržiavanie kódexu, základné princípy a koncepčný rámec:

- bezúhonnosť
- objektívnosť
- odborná spôsobilosť a primeraná starostlivosť
- dôvernosť informácií
- profesionálne správanie

Ďalšie časti kódexu sú Časť 2 – Zamestnaní audítora, ktorá definuje ako by mali etické princípy a koncepčný rámec obsiahnuté v časti 1 uplatňovať audítora, ktorí pôsobia ako zamestnanci audítorskej spoločnosti a Časť 3 – Audítora poskytujúci služby, pre audítora, ktorý poskytuje auditorské služby pod vlastným menom.

1.2.2 Povinnosti a zodpovednosť audítora pri overení účtovnej závierky

Problematika zodpovednosti audítora je najčastejšie chápaná v súvislosti s právnou zodpovednosťou. Právna zodpovednosť audítora je založená na zmluvnom vzťahu audítora a klienta, ktorý vyplýva zo zmluvy medzi oboma stranami, určujúcej poskytované auditorské služby ale aj povinnosti audítora a klienta, ktorým je účtovná jednotka reprezentovaná jej vedením. Okrem právnej zložky zodpovednosti audítora, existujú aj etická a morálna zodpovednosť, ktorá štandardne nie je vo svete vo väčšej miere právne

²² Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov § 2 ods. 18.

²³ Spracované podľa: KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 54. ISBN 978-80-8168-149-3.

upravená a je skôr v úzadí všeobecného povedomia.²⁴ V podmienkach výkonu auditu na Slovensku sa etickou a morálnou zodpovednosťou zaoberá najmä Etický kódex audítora, ktorého dodržiavanie ustanovuje zákon o štatutárnom audite.

Zákon o štatutárnom audite upravuje zodpovednosť audítora v §23, kde uvádza: „Štatutárny audítor vykonáva štatutárny audit vo svojom mene a na svoj účet alebo ako spoločník, štatutárny orgán, alebo ako zamestnanec auditorskej spoločnosti v jej mene a na jej účet, alebo ako zamestnanec štatutárneho audítora v jeho mene a na jeho účet.“²⁵

Okrem zákona o štatutárnom audite a etického kódexu problematiku zodpovednosti audítora pri overení účtovnej závierky riešia aj Medzinárodné auditorské štandardy. Ide najmä o štandardy²⁶

- ISA 200 Celkové ciele nezávislého audítora a vykonanie auditu v súlade s medzinárodnými auditorskými štandardmi
- ISA 240 Zodpovednosť audítora týkajúca sa podvodu pri audite finančných výkazov
- ISA 250 Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov
- ISA 330 Reakcie audítora na posúdené riziká

Medzi základné zodpovednosti audítora patrí dodržanie povinnej starostlivosti, ktorú je povinný venovať auditu, získanie primeraného uistenia o tom, či účtovná závierka ako celok neobsahuje významné nesprávnosti a vydanie správy audítora vrátane názoru audítora. Primeraným uistením sa chápe uistenie vysokého stupňa, ktoré však aj tak nie je úplnou zárukou že audit odhalí prípadnú existenciu významných nesprávností. Primerané uistenie zohľadňuje všetky existujúce riziká, ktoré sa audítor snaží počas výkonu auditu minimalizovať. Za významné nesprávnosti sa považujú také nesprávnosti, ktoré by jednotlivo alebo v úhrne mohli skresliť informácie v účtovnej závierke spôsobom, ktorý by viedol k ovplyvneniu rozhodnutí ekonomického charakteru používateľov informácií z účtovnej závierky. Audítor nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby v účtovnej závierke, keďže zodpovednosť za účtovnú závierku nesie manažment, audítor nesie zodpovednosť len za svoj výrok. Vzhľadom na skutočnosť, že audítor nemôže byť

²⁴ Spracované podľa: KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 87. ISBN 978-80-8168-149-3.

²⁵ Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov § 34 ods. 1.

²⁶ KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 86. ISBN 978-80-8168-149-3.

expertom na všetky právne oblasti upravujúce činnosť účtovnej jednotky, nepreberá zodpovednosť ani za odhalenie podvodu.

Medzi ďalšie povinnosti audítora pri výkone auditu účtovnej závierky, patrí uplatnenie odborného úsudku a zachovávanie profesionálneho skepticizmu. Odborný úsudok audítora získava vzdelávaním a praxou a predstavuje pre neho nástroj vykonania auditu. Zachovávanie profesionálneho skepticizmu počas výkonu auditu predstavuje preskúmavanie skutočností, ktoré sú predmetom auditu, s ostražitosťou voči okolnostiam naznačujúcim nesprávnosť a kritické posudzovanie dôkazov zistených pri výkone auditu.²⁷

Ďalšou významnou povinnosťou audítora pri výkone auditu je aj náležitá komunikácia s vedením účtovnej jednotky, tá začína už čase plánovania auditu kedy audítora komunikuje s klientom o plánovanom harmonograme prác v rámci auditu a rozsahu auditu. Povinnosť komunikácie audítora s manažmentom ustanovujú aj ISA 260 Komunikácia s osobami poverenými spravovaním a ISA 265 Informovanie osôb poverených spravovaním a manažmentu o nedostatkoch v internej kontrole. Audítora musí s manažmentom povinne komunikovať o významných faktoroch auditu, odhalení významných nesprávností v začiatkových stavoch, pri odhalení podvodu alebo existencii podozrenia na podvod na ktorom sú účastní zamestnanci a v prípade nedostatkov internej kontroly. Audítora tiež povinne komunikuje s dozorným orgánom o skutočnostiach akými sú odhalenie významných chýb v prípade, ak je komunikácia nevyhnutná na monitorovanie, odhalenie podvodu alebo existencie podozrenia na podvod na ktorom sú účastní štatutárny zástupcovia účtovnej jednotky a ktorý je relevantný pre monitorovaciu činnosť ale tiež o nedostatkoch internej kontroly, pri pochybnostiach o schopnosti účtovnej jednotky nepretržite pokračovať vo svojej činnosti a pri chybách v účtovnej závierke, ktoré vedenie spoločnosti neopravilo. Audítora povinne poskytuje manažmentu účtovnej jednotky vyhlásenie o splnení požiadavky na nezávislosť a komunikuje s ním o všetkých skutočnostiach, ktoré by mohli mať vplyv na jeho nezávislosť.

Audítora sa pri výkone auditu povinne oboznamuje s internými kontrolami relevantnými pre audit, tak aby mohol navrhnúť vhodné auditorské postupy a tiež hodnotí vhodnosť použitých účtovných zásad a metód a ich vplyv na vernosť a pravdivosť

²⁷ Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov § 20 ods. 1.

zobrazenia v účtovnej závierke. Povinnosťou audítora je tiež posúdiť a identifikovať riziká významnej nesprávnosti a použiť pri výkone auditu vhodné audítorské postupy, tak aby na ne správne reagovali a zároveň získavať dostatočné a vhodné audítorské dôkazy na vyslovenie názoru audítora vzhľadom ku daným rizikám. Dôležitou skutočnosťou, ku ktorej sa vyjadruje audítor vo svojej správe audítora je schopnosť účtovnej jednotky nepretržite pokračovať vo svojej činnosti. Audítor pri výkone auditu posudzuje existenciu významnej neistoty v súvislosti s okolnosťami, ktoré by mohli spochybniť schopnosť účtovnej jednotky nepretržite pokračovať vo svojej činnosti po dobu nasledujúcich dvanástich mesiacov. V prípade, že takáto neistota existuje audítor je povinný na túto skutočnosť upozorniť v správe audítora.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Naším cieľom je v diplomovej práci detailne definovať význam a spôsob zohľadnenia zákonov a predpisov pri audite účtovnej závierky z pohľadu audítora a z pohľadu účtovnej jednotky, so zameraním na poskytnutie základného prehľadu právnej úpravy, ktorú musia mať na zreteli ako účtovné jednotky pri zostavení účtovnej závierky, tak aj samotný audítor, ktorému diplomová práca môže poskytnúť praktický návod na zohľadnenie zákonov a predpisov pri výkone činnosti. Diplomová práca sa tiež zameriava na povinnosti a zodpovednosť účtovnej jednotky v súvislosti so zostavením účtovnej závierky a povinnosti a zodpovednosť audítora pri výkone auditu účtovnej závierky.

Na dosiahnutie hlavného cieľa sme si stanovili tieto čiastkové ciele:

- Stanoviť účtovné jednotky, pre ktoré povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom vyplýva zo zákona o účtovníctve a v rámci tohto cieľa analyzovať zodpovednosť a povinnosti vedenia účtovnej jednotky
- Charakterizovať účtovnú závierku zostavenú podľa národnej legislatívy a podľa IFRS ako predmet overenia audítorom
- Stanoviť právnu úpravu a zodpovednosť a povinnosti audítora pri výkone auditu účtovnej závierky
- Analyzovať a spracovať Medzinárodný audítorský štandard 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov
- Vytvoriť základný prehľad zákonov a predpisov, relevantných pre rôzne typy účtovných jednotiek a krokov, ktoré v tejto súvislosti musí účtovná jednotka pri audite vykonať
- Charakterizovať spôsob akým audítor zohľadňuje zákony a predpisy pri jednotlivých fázach auditu
- Definovať možné postupy audítora v prípade zistenia nesúlady alebo podozrenia z nesúlady auditovanej účtovnej závierky so zákonmi a predpismi, ktoré ju upravujú

Potom ako sme si stanovili ciele práce, sme sa zamerali na určenie postupov na ich dosiahnutie. Základným zdrojom pre diplomovú prácu boli najmä zákony a predpisy vo forme opatrení, usmernení, kódexov, smerníc, nariadení a štandardov. Prameňom

skúmania boli okrem právnej úpravy aj odborné texty a knižné publikácie opisujúce problematiku právnej úpravy účtovníctva a auditu a tiež rôzne príručky na používanie nadnárodnej úpravy objasňujúce ich aplikáciu v praxi.

Získané teoretické poznatky sme zhodnotili, spracovali a implementovali do diplomovej práce. V prvej časti práce sme vymenovali všetky účtovné jednotky, ktoré majú zo zákona povinnosť overiť účtovnú závierku audítorom, použitím metódy analýzy, teda metódy práce kedy sa celková problematika rozloží na jednotlivé časti s cieľom ich dokonalejšieho poznania, sme si priblížili účtovnú závierku ako predmet overenia audítorom a analýzu sme použili aj pri opise ISA 250 - Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov. V teoretickej časti práce sme pomocou metódy selekcie vybrali základnú právnu úpravu, ktorú musia zohľadniť pri výkone auditu účtovná jednotka a audítor a v praktickej časti sme použitím metódy konkretizácie vymenovali právnu úpravu pre jednotlivé typy účtovných jednotiek. Pri opise zákonov s nepriamym vplyvom na účtovnú závierku sme využili metódu abstrakcie, kedy sme abstrahovali od zákonov a predpisov používaných v jedinečných prípadoch a špecifických účtovných jednotkách a vytvárali sme zjednodušený a zovšeobecnený pohľad na rozsiahlu právnu úpravu. Metódu zovšeobecňovania sme použili aj pri stanovení postupu krokov, ktoré by mal audítor uskutočniť v súvislosti so zohľadňovaním zákonov a predpisov počas jednotlivých fáz auditu.

3. Výsledky práce a diskusia

3.1 Analýza štandardu ISA 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov (revidované znenie)

Medzinárodný auditorský štandard ISA 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov v revidovanom znení, sa zaoberá zodpovednosťou audítora za posúdenie právnych predpisov pri výkone auditu. Tento auditorský štandard sa nevzťahuje na iné zákazky na uistenie, kedy je konkrétnou úlohou audítora otestovať súlad so špecifickými zákonmi prípadne predpismi a podať o tom samostatnú správu.²⁸

Štandard vo svojom úvode analyzuje vplyv zákonov a predpisov na finančné výkazy, poukazuje na skutočnosť, že v národných legislatívach, ale aj na úrovni nadnárodnej existuje rad právnych predpisov, ktoré vo väčšej či menšej miere pôsobia na finančné výkazy. Vplyv právnych predpisov na finančné výkazy môže byť priamy, kedy právne predpisy priamo ovplyvňujú sumy a položky v nich vykázané. Určité právne predpisy však majú vplyv na finančné výkazy aj nepriamo, napríklad tak, že ovplyvňujú samotnú činnosť účtovnej jednotky. Môže ísť napríklad o zákony, ktoré umožňujú či regulujú činnosť účtovnej jednotky, špecifikujú sa na konkrétne aspekty niektorej jej prevádzkovej činnosti, ukladajú účtovným jednotkám povinnosť vykonávať opatrenia v súvislosti s bezpečnosťou, ochranou zdravia a životného prostredia alebo iné povinnosti, napríklad pre manažment spoločnosti. Tieto zákony, predpisy a teda aj povinnosti z nich vyplývajúce majú vplyv na účtovnú jednotku, ktorý sa v konečnom dôsledku sprostredkovane prejaví aj vo finančných výkazoch. Rovnako tak by na finančné výkazy malo vplyv aj nedodržiavanie týchto právnych predpisov a sankcie z neho plynúce.²⁹

Tento auditorský štandard sa vo veľkej miere zaoberá aj zodpovednosťou vo vzťahu k zohľadneniu zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov. Za zodpovednosť manažmentu, pod dohľadom osôb poverených spravovaním považuje, podobne ako sme to uviedli v prvej kapitole diplomovej práce *1.1.1 Povinnosti účtovnej jednotky vyplývajúce z overenia účtovnej závierky audítorom*, povinnosť zaistiť, aby

²⁸ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s. 829. ISBN: 978-1-60815-318-3.

²⁹ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.829. ISBN: 978-1-60815-318-3.

účtovná jednotka svoju činnosť vykonávala v súlade s ustanoveniami zákonov a predpisov, dodržiavala nariadenia zákonov a predpisov určujúcich sumy a položky, ktoré by mali byť vykázané vo finančných výkazoch. Ďalej sa štandard venuje základnej zodpovednosti audítora, ktorou je získanie primeraného uistenia, že finančné výkazy neobsahujú významné nesprávnosti, či už ako dôsledok podvodu, alebo chyby. Audítor musí pri výkone auditu brať do úvahy platné zákony a predpisy, avšak v dôsledku prirodzených obmedzení auditu existuje určité riziko, že časť významných nesprávností vo finančných výkazoch ostane neodhalená aj napriek skutočnosti, že audit bol riadne naplánovaný a vykonaný v súlade s ISA 200 – Celkové ciele nezávislého audítora a vykonanie auditu v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi. ISA 200 tiež konštatuje, že ak po vykonaní auditu, dôjde k odhaleniu významnej nesprávnosti v dôsledku chyby alebo podvodu, ktorá nebola odhalená pri samotnom audite, neznamená takéto odhalenie, že audit nebol vykonaný v súlade s medzinárodnými audítorskými štandardmi. Audítor môže odhaliť aj nesúlad nevýznamnej povahy, ktorý však ovplyvní ďalší priebeh auditu napríklad ovplyvnením audítorovho názoru na bezúhonnosť manažmentu, osôb poverených spravovaním, prípadne zamestnancov.³⁰

Prirodzené obmedzenia pôsobiace na schopnosť audítora zistiť významné nesprávnosti vo finančných výkazoch vznikajú podľa ISA 250 najmä a ako dôsledok skutočností:

- existencia veľkého počtu zákonov a predpisov vzťahujúcich sa najmä na prevádzkovú činnosť účtovnej jednotky, ktoré neovplyvňujú finančné výkazy priamo a teda nie sú zaznamenávané v informačných a vnútorných kontrolných systémoch účtovnej jednotky používaných vo finančnom vykazovaní
- nesúlad so zákonmi a predpismi môže vyplývať zo zámerného správania manažmentu, prípadne zamestnancov za účelom zatajiť určité skutočnosti, ako napríklad tajné dohody, falšovania, úmyselné nezaznamenávanie transakcií, obchádzanie kontrol alebo poskytovanie nesprávnych vyhlásení audítorovi
- audítor síce na základe svojho vzdelania, odborného úsudku, poznania účtovnej jednotky aj odvetvia či sektora často krát dokáže rozpoznať nesúlad so zákonmi a predpismi nielen vo finančných výkazoch ale aj v konaní manažmentu, avšak

³⁰ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.829, 835. ISBN: 978-1-60815-318-3.

rozhodnutie či ide skutočne o nesúlad je právna otázka, ktorá nie je v kompetencii audítora a musí o nej rozhodnúť súd prípadne iný rozhodovací orgán

Štandard tiež považuje za dôležité poukázať na skutočnosť, že čím väčší je časový odstup medzi už odstráneným nesúlodom a transakciami, ktoré sa zohľadňujú vo finančných výkazoch, pri ktorých audítor overuje súlad, tým nižšia je pravdepodobnosť, že ho audítor zistí.

Nesúlad je definovaný ako: „*úmyselné alebo neúmyselné konanie alebo nekonanie účtovnej jednotky alebo osôb poverených spravovaním, manažmentu alebo iných osôb, ktoré pracujú pre účtovnú jednotku alebo pod jej vedením, v rozpore s platnými zákonmi alebo predpismi. Nesúlad nezahŕňa nevhodné správanie týchto osôb (bez súvisu s podnikateľskou činnosťou účtovnej jednotky).*“³¹ Za nesúlad so zákonmi a predpismi je tiež považované nevhodné správanie prípadne osobné pochybenie, ktoré súvisí s podnikateľskou činnosťou účtovnej jednotky. Štandard uvádza ako príklad situáciu, keď osoba na rozhodujúcej pozícii prijme napríklad od dodávateľa úplatok, za ktorý ho vymenuje za kľúčového dodávateľa na poskytovanie služieb alebo zákaziek v účtovnej jednotke. Z právnych predpisov ale aj etických požiadaviek môžu audítorovi plynúť ďalšie povinnosti v súvislosti so zisteným nesúlodom, o ktorých štandard informuje, že môžu presahovať jeho rámec. Takýmito povinnosťami sú napríklad reakcia na zistený nesúlad alebo podozrenie z nesúladu vrátane požiadaviek týkajúcich sa špecifickej komunikácie s manažmentom či osobami poverenými spravovaním a posúdenie vhodnosti ich reakcie na nesúlad. Tiež môže ísť o povinnosť oznámiť zistený nesúlad iným audítorom napríklad v prípade, ak ide o audit v skupine, kedy sa zistený nesúlad oznamuje partnerovi zodpovednému za zákazku a audítorom komponentov alebo aj povinnosti súvisiace s dokumentáciou vo väzbe na zistený nesúlad.³² V súvislosti s prirodzenými obmedzeniami ISA 200 upozorňuje, že prirodzené obmedzenia neoprávňujú audítora aby sa uspokojil aj s audítorskými dôkazmi, ktoré nie sú dostatočné. Špecifické štatutárne požiadavky môžu od audítora požadovať predloženie správy o tom, či konanie účtovnej jednotky, v ktorej vykonáva audit je v súlade s určitými zákonmi a predpismi. Spôsob akým ma audítor riešiť

³¹Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.831. ISBN: 978-1-60815-318-3.

³²Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.830, 835. ISBN: 978-1-60815-318-3.

danú situáciu a audítorská zodpovednosť, ktorá mu za daných okolností vzniká je upravená v ISA 700 – Formovanie názoru na finančné výkazy a správa k finančným výkazom a ISA 800 – Špeciálne úvahy – audit finančných výkazov zostavených v súlade s rámcom na osobitné účely.³³

Podľa rozdielnosti požiadaviek a zodpovednosti audítora za súlad so zákonmi a predpismi, rozlišuje štandard ISA 250, ako sme spomínali v úvode tejto kapitoly, ich dve kategórie:

- a) *„zákony a predpisy, všeobecne uznávané ako zákony a predpisy, ktorých ustanovenia priamo ovplyvňujú určovanie významných súm a zverejnení vykazovaných vo finančných výkazoch, napríklad daňové zákony a predpisy, zákony a predpisy týkajúce sa dôchodkového zabezpečenia“*³⁴ Pri tejto kategórii zodpovednosť audítora pri výkone auditu spočíva v získaní vhodných audítorských dôkazov o súlade s ustanoveniami daných zákonov a predpisov. Štandard tu opäť odkazuje na ISA 200 a upozorňuje na dôležitosť zachovávania profesionálneho skepticizmu audítora počas celého auditu tak, aby už pri jeho plánovaní a počas celého jeho výkonu pripúšťal, že môžu existovať okolnosti spôsobujúce významnú nesprávnosť finančných výkazov.
- b) *„iné zákony a predpisy, ktoré nemajú priamo vplyv na určenie súm a zverejnení vykazovaných vo finančných výkazoch, súlad s ktorými však môže byť zásadný z hľadiska prevádzkových aspektov spoločnosti, schopnosti účtovnej jednotky pokračovať v činnosti, alebo predchádzať významným sankciám, nedodržanie takýchto zákonov a predpisov tak môže významne ovplyvniť finančné výkazy“*³⁵ V prípade tejto kategórie spočíva zodpovednosť audítora vo vykonaní špecifických audítorských postupov pomáhajúcich zistiť nesúlad s tými zákonmi a predpismi, ktoré môžu mať významný vplyv na finančné výkazy.

Z uvedeného vyplýva, že najväčší rozdiel v prístupe audítora k týmto dvom kategóriám spočíva v tom, že pri právnych predpisoch s priamym vplyvom na finančné výkazy overuje audítor súlad s nimi, zatiaľ čo pri právnych predpisoch s nepriamym vplyvom audítor

³³ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.835. ISBN: 978-1-60815-318-3.

^{34, 34} Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.830. ISBN: 978-1-60815-318-3.

zisťuje či nejestvuje nesúlady. Audítor pri výkone auditu musí venovať zvýšenú pozornosť, či v situácii, keď aplikuje audítorské postupy za účelom formulovať názor na finančné výkazy nezistí nesúlady so zákonmi a predpismi. Na zistenie nesúladu so zákonmi a predpismi druhej kategórie zas musí vykonať špecifické audítorské postupy nad rámec bežne vykonávaných postupov.³⁶

Cieľ štandardu ISA 250 je stotožnený s cieľom audítora pri výkone auditu v kontexte zohľadnenia zákonov a predpisov, ktorým je najmä získanie dostatku vhodných a dostatočných audítorských dôkazov o súlade so zákonmi a predpismi s priamym vplyvom na finančné výkazy. Cieľom audítora je aj vykonať špecifické audítorské postupy, ktoré mu majú pomôcť pri identifikácii nesúladu s inými zákonmi a predpismi, ktoré môžu mať vplyv na finančné výkazy nepriamo. Medzi ciele audítora rovnako patrí aj adekvátna reakcia pri zistení nesúladu, respektíve podozrenia z nesúladu s právnymi predpismi.³⁷

3.2 Zohľadnenie zákonov a predpisov účtovnou jednotkou

Účtovné jednotky by mali postupovať pri svojej činnosti, vedení účtovníctva aj zostavovaní účtovnej závierky v súlade so všetkými príslušnými ustanoveniami zákonov a predpisov. Je ich povinnosťou venovať pozornosť, dobre sa informovať, udržiavať si prehľad a zároveň dodržiavať požiadavky právnych predpisov. Základnou zodpovednosťou účtovnej jednotky reprezentovanej manažmentom respektíve osobami poverenými spravovaním je zostavenie účtovnej závierky v súlade s platným rámcom finančného vykazovania. V Slovenskej republike je právna úprava účtovníctva založená na zákonných právnych normách a upravuje ako vedenie účtovníctva tak aj účtovnú závierku.

3.2.1 Právna úprava činnosti účtovných jednotiek

Základnou všeobecne záväznou právnou normou, upravujúcou oblasť účtovníctva na prvej úrovni v hierarchii právnych noriem národnej legislatívy je Zákon č. 431/2002

³⁶ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.830. ISBN: 978-1-60815-318-3.

³⁷ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s.831. ISBN: 978-1-60815-318-3.

Z.z. o účtovníctve, ktorý vo svojom pôvodnom znení nadobudol účinnosť 1. januára 2003. Podľa §1 ods. 1 zákon o účtovníctve upravuje: rozsah, spôsob a preukázateľnosť vedenia účtovníctva, rozsah, obsah a preukázateľnosť účtovnej závierky a register účtovných závierok. Jednotlivé oblasti vedenia účtovníctva a zostavenia účtovnej závierky sú v zákone o účtovníctve rozdelené do nasledujúcich častí:

- Základné a všeobecné ustanovenia
- Účtovné sústavy, účtovné doklady, účtovné zápisy a účtovné knihy
- Účtovná závierka
- Register
- Spôsoby oceňovania
- Inventarizácia
- Účtovná dokumentácia
- Osobitné ustanovenia na účely prechodu zo slovenskej meny na menu euro
- Záverečné ustanovenia

Zákon o účtovníctve neupravuje konkrétne postupy podľa ktorých by mala účtovná jednotka účtovať, ale určuje základné zásady pre vedenie účtovníctva a zostavenie účtovnej závierky.

Konkrétne postupy pre účtovanie a zostavenie účtovnej závierky v národnej legislatíve upravujú právne normy na druhom stupni hierarchie. Pre oblasť účtovníctva sú to opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „opatrenia“ a „MF SR“). Sú to všeobecne záväzné právne normy, pre tie účtovné jednotky, pre ktoré sú vydané. O vydaní nového opatrenia informuje oznámenie, ktoré sa uvádza v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a samotné opatrenie, vydané Ministerstvom financií, sa uverejňuje vo Finančnom spravodajcovi. Opatrenia sú prístupné v elektronickej podobe na stránke www.finance.gov.sk.

Podľa oblastí účtovníctva ktoré upravujú, sa opatrenia rozdeľujú do dvoch skupín, jednu predstavujú opatrenia upravujúce postupy účtovania a rámcovú účtovú osnovu. Druhú skupinu tvoria opatrenia upravujúce účtovnú závierku, ktoré podrobnejšie upravujú požiadavky, ktoré musia účtovné jednotky rešpektovať pri zostavovaní účtovnej závierky a tiež určujú obsah súčastí účtovnej závierky. Napríklad pre podnikateľské účtovné jednotky ide o opatrenia v prvej skupine:

- Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov

Opatrenia upravujúce účtovnú závierku pre podnikateľské účtovné jednotky sú osobitne pre každú veľkostnú skupinu podnikateľov:

- pre mikro účtovné jednotky: Opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/15464/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre mikro účtovné jednotky
- pre malé účtovné jednotky: Opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/23378/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre malé účtovné jednotky
- pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu: Opatrenie Ministerstva financií SR č. MF/23377/2014-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o individuálnej účtovnej závierke a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre veľké účtovné jednotky a subjekty verejného záujmu

Opatrenia MF SR sú vydávané pre rôzne subjekty s povinnosťou viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku. Banky, podielové fondy, obchodníci s cennými papiermi, Fond ochrany vkladov aj Garančný fond investícií postupujú pri účtovaní podľa:

- Opatrenia Ministerstva financií SR č. 20359/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre banky, pobočky zahraničných bánk, NBS, Fond ochrany vkladov, obchodníkov s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Garančný fond investícií, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností a podielové fondy v znení neskorších predpisov.

Banky zostavujú podľa zákona o účtovníctve §17a ods. 1, účtovnú závierku podľa osobitného predpisu, v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č 1606/2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem teda aplikujú medzinárodné účtovné štandardy, ktoré EÚ prevzala. Z tohto dôvodu neexistuje opatrenie upravujúce účtovnú závierku pre banky a vyššie uvedené opatrenie upravujúce postupy účtovania a rámcovú účtovú osnovu je účinné iba v tých častiach, ktoré nie sú upravené IFRS. Banky

pri vedení účtovníctva nemusia používať záväzné slovné a číselné názvy účtov podľa rámcovej účtovnej osnovy keďže im túto povinnosť neukladá IFRS, ak to však v rozpore s IFRS nie je môžu, na základe vlastného rozhodnutia aj naďalej vychádzať z pôvodnej účtovnej osnovy podľa tohto opatrenia.

Účtovné jednotky, ktoré sú neziskovými organizáciami ako napríklad nadácie, občianske združenia, politické strany či cirkvi sú povinné postupovať pri vedení účtovníctva a zostavovaní účtovnej závierky spôsobom uvedením v

- Opatrení Ministerstva financií SR č. 24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovnej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov
- Opatrení Ministerstva financií SR č. 25682/2007-74, ktorým sa ustanovujú účtovné výkazy a rozsah údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.

Takýmto spôsobom sú vydávané opatrenia upravujúce postupy účtovania a rámcovú účtovnú osnovu a opatrenia upravujúce účtovnú závierku, pre sústavu podvojného účtovníctva, osobitne pre niektoré účtovné jednotky, ktorými sú:

- podnikatelia
- banky
- účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania
- rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky
- zdravotné poisťovne
- Sociálna poisťovňa
- podielové fondy, dôchodkové fondy, doplnkové dôchodkové fondy
- obchodníci s cennými papiermi
- Fond ochrany vkladov, Garančný fond investícií a inštitúcie elektronických peňazí
- Exportno-importná banka Slovenskej republiky

Zvlášť sa vydávajú opatrenia pre sústavu jednoduchého účtovníctva, osobitne pre účtovné jednotky, ktoré:

- podnikajú

- nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania

Okrem zákona o účtovníctve, majú na účtovnú jednotku významný vplyv a jej činnosť upravujú aj iné zákony, ktoré sa na zákon o účtovníctve odvolávajú alebo zákon o účtovníctve dopĺňujú so zreteľom na špecifickosť niektorých činností a typov účtovných jednotiek. Tieto zákony zväčša upravujú spôsob vzniku, organizáciu, výkon činnosti na ktorú boli účtovné jednotky zriadené, ale aj spôsob zániku rôznych typov účtovných jednotiek, prípadne upravujú spôsob kontroly a regulácie pre rôzne odvetvia, v ktorých tieto účtovné jednotky pôsobia, s cieľom zabezpečiť bezpečné fungovanie hospodárstva. Napríklad povinnosť viesť účtovníctvo, pre podnikateľské účtovné jednotky ukladá Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Obchodný zákonník ustanovuje postavenie podnikateľov, definuje pojem podnik a podnikanie, ale upravuje aj vzťahy súvisiace s podnikaním. Tento zákon tiež určuje podnikateľským účtovným jednotkám za akých podmienok a v akej sústave môžu účtovať a nariaďuje im povinnosti súvisiace so schvaľovaním a overovaním účtovnej závierky. Obchodný zákonník upravuje aj spôsob založenia obchodných spoločností, výšku základného imania, povinné príspevky do rezervného fondu a ďalšie skutočnosti významne ovplyvňujúce účtovníctvo a účtovnú závierku obchodnej spoločnosti.

Povinnosť viesť účtovníctvo pre subjekty, ktoré nie sú podnikateľskými účtovnými jednotkami a špecifiká oblastí ich činnosti určujú iné, samostatné zákony, ktorých ustanovenia tiež vplývajú vo väčšine prípadov priamo alebo aj nepriamo na účtovnú závierku a je dôležité aby príslušná účtovná jednotka tieto zákony poznala a dôsledne rešpektovala v ich ustanoveniach.

- Zákon č. 483/2001 Z.z o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý ukladá povinnosť viesť účtovníctvo bankám a upravuje vzťahy súvisiace so vznikom, riadením a podnikaním bánk
- Zákon č. 39/2015 Z.z o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ukladajúci povinnosť viesť účtovníctvo, v súlade s osobitým predpisom, poisťovniam a zaist'ovniam a ktorý tiež upravuje niektoré vzťahy súvisiace s vykonávaním ich činnosti, oceňovanie, reorganizáciu súvisiacu so zánikom poisťovne a pôsobenie poisťovní a zaist'ovní z iných členských štátov alebo tretích krajín, ale aj udeľovanie povolenia a rozsah poisťovacej činnosti

- Zákon č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nariaďuje viesť účtovníctvo podľa zákona o účtovníctve dôchodkovým správcovkým spoločnostiam a upravuje aj právne vzťahy pri vykonávaní daného poistenia a financovanie a organizáciu týchto účtovných jednotiek
- Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje povinnosti viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku rozpočtovým organizáciám a príspevkovým organizáciám, zároveň upravuje aj samotný rozpočtový proces, pravidlá hospodárenia a funkciu štátneho záverečného účtu a osobitne upravuje aj štátny rozpočet
- Zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, ktorý ukladá povinnosť viesť účtovníctvo, podľa zákona o účtovníctve nadáciám
- Zákon č. 70/2018 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje činnosť obcí a nariaďuje im viesť účtovníctvo
- Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajochoch), ktorý nariaďuje viesť účtovníctvo podľa zákona o účtovníctve pre samosprávne kraje a upravuje aj ich financovanie

Podobne ukladajú povinnosť viesť účtovníctvo podľa zákona o účtovníctve aj zákony, upravujúce fungovanie: Národnej banky Slovenska, zdravotných poisťovní, doplnkových dôchodkových spoločností, politických strán a politických hnutí a podobne. Subjekty povinné viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku nazývame účtovné jednotky a zákon o účtovníctve je pre ne záväzný.

Významnú úlohu v účtovnej jednotke majú aj daňové zákony, napríklad: zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov, ktorý upravuje spôsob výpočtu a sadzbu dane z príjmov fyzickej, ale aj právnickej osoby a tiež spôsob platenia a vyberania dane. Zákon sa venuje aj problematike účtovania rezerv, opravných položiek a odpisov v kontexte dani z príjmov a tiež udáva povinnosť podávať daňové priznanie a platbu preddavkov na daň z príjmu. Účtovná jednotka počas účtovného obdobia účtuje o týchto preddavkoch na daň z príjmov a v prípade, že má zamestnancov odvádza preddavky na daň z príjmov aj zo mzdy

zamestnancov. Zákon o dani z príjmov svojimi ustanoveniami priamo ovplyvňuje účtovnú závierku, ktorá okrem iného slúži aj ako nástroj na zistenie základu dane z príjmu pre daňový úrad.

Súčasťou väčšiny účtovných jednotiek sú aj zamestnanci, z čoho pre účtovnú jednotku, ktorá v tomto pracovnoprávnom vzťahu vystupuje ako zamestnávateľ, vyplývajú ďalšie povinnosti, ktoré jej určuje zákon č. 311/2001 Z.z. zákonník práce (ďalej len „zákoník práce“). Tento zákonník ovplyvňuje rovnako takmer všetky typy účtovných jednotiek bez ohľadu na to či ide o podnikateľské účtovné jednotky, špecifické subjekty, ktoré sú účtovnými jednotkami alebo akú činnosť tieto účtovné jednotky vykonávajú v prípade, že majú zamestnancov. Povinnosti, ktoré účtovnej jednotke vznikajú na základe požiadaviek tohto zákona väčšinou priamo ovplyvňujú účtovnú závierku, napríklad zákonník práce v §119 odseku 1 udáva, že mzda poskytovaná zamestnancom nesmie byť nižšia ako minimálna mzda čím priamo ovplyvňuje výšku mzdových nákladov účtovnej jednotky. Tento zákon ale ukladá zamestnávateľovi teda účtovnej jednotke okrem iných povinností aj povinnosť zaistiť bezpečnosť a ochranu zamestnancov. Nedodržanie tohto zákona by mohlo na účtovnú závierku pôsobiť nepriamo, napríklad vo forme pokuty od príslušného kontrolného úradu alebo súdneho sporu s poškodeným zamestnancom. Zákonník práce úzko súvisí aj s ďalšími zákonmi, ktoré priamo ovplyvňujú účtovnú závierku tých účtovných jednotiek, ktoré zamestnávajú zamestnancov:

- zákon č. 461/2003 Z.z o sociálnom poistení,
- zákon č. 580/2004 Z.z o zdravotnom poistení
- zákon č. 152/1994 Z.z o sociálnom fonde
- zákon č. 283/2002 Z.z. o cestovných náhradách

Účtovná jednotka, musí pri výkone svojej činnosti zväžiť aj ďalšie zákony a predpisy, ktoré nemusia mať vplyv na účtovníctvo a účtovnú závierku priamo, ale ovplyvňujú jej činnosť alebo účtovnej jednotke môžu z konania, ktoré by bolo v nesúlade s danými zákonmi plynúť sankcie, ktorých vplyv by sa v konečnom dôsledku prejavil aj v účtovníctve. Okrem už spomenutých zákonov, ktoré účtovným jednotkám ukladajú povinnosti súvisiace s ich činnosťou a upravujú najmä prevádzkové aspekty, môže ísť napríklad o zákon č.251/2012 Z.z. o energetike, zákon 326/2005 Z.z o lesoch, zákon č. 17/1992 Zb, o životnom prostredí, zákon č. 79/2015 Z.z o odpadoch alebo zákon č.

186/2009 Z.z zákon o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve. Zoznam zákonov uvedených v tejto kapitole, nie je konečný naopak zákonov s priamym alebo nepriamym vplyvom na výkazy účtovnej závierky je niekoľkonásobne viac, tieto zákony vplývajú na špecifické tvrdenia v účtovnej závierke a je zodpovednosťou účtovnej jednotky tieto zákony poznať a konať v súlade s nimi.

Právne normy, ktoré vplývajú na činnosť a účtovníctvo spoločností sa neobmedzujú len na národnú legislatívu ale so stupňujúcou sa globalizáciou sú účtovné jednotky, čoraz viac ovplyvňované aj legislatívou na nadnárodnej úrovni. Slovenská republika ako členský štát Európskej únie musí dodržiavať aj právne normy, ku ktorým ju zaväzuje toto členstvo. Európska únia vydáva záväzné právne normy vo forme smerníc, ktoré stanovujú určitý cieľ, respektíve požiadavky, ktoré si členské štáty majú implementovať do národnej legislatívy vo forme a za pomoci prostriedkov nimi zvolených. Najvýznamnejšou smernicou pre oblasť účtovníctva, ktorá bola aj implementovaná do zákona o účtovníctve je

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podniku.

Ďalšími smernicami pre oblasť spojenú s účtovníctvom a účtovnou závierkou pre špecifické typy podnikov sú:

- Smernica Komisie 2006/111/ES zo 16. novembra 2006 o transparentnosti finančných vzťahov členských štátov a verejných podnikov a o finančnej transparentnosti v niektorých podnikoch (kodifikované znenie)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/43/EC o štatutárnom audite individuálnej a konsolidovanej účtovnej závierky

Smernice Európskej únie, samozrejme neupravujú len oblasť účtovníctva ale aj oblasti výkonu činností niektorých účtovných jednotiek, napríklad:

- Smernica 2003/41/ES Európskeho parlamentu a Rady z 3. júna 2003 o činnostiach a dohľade nad inštitúciami zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II)

Rovnako ako pri národnej legislatíve, v diplomovej práci neuvádzame vyčerpávajúci zoznam všetkých smerníc, ktorých ustanovenia majú vplyv na účtovnú závierku spoločností, ale len obmedzený počet príkladov na načrtnutie situácie.

Európska únia okrem smerníc, vydáva aj nariadenia, ktoré predstavujú právne akty so všeobecnou platnosťou v ich celom znení a ktoré sú priamo uplatniteľné v členských štátoch. Za najvýznamnejšie nariadenie v kontexte účtovníctva by sme mohli považovať Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem, ktorým Európska únia priala určité medzinárodné štandardy IFRS. Štandardy IFRS sú celosvetovo uznávané účtovné štandardy, ktorých cieľom je dosiahnuť čo najviac možnú porovnateľnosť účtovných závierok a ktoré sú vydávané Radou pre medzinárodné účtovné štandardy. Okrem IFRS sú na celosvetovej úrovni, no najmä v USA používané Americké všeobecne uznávané účtovné zásady US GAAP. Účtovnej závierke účtovných jednotiek podľa §17 zákona o účtovníctve, teda účtovnej závierke zostavenej podľa IFRS sme sa venovali v kapitole *1.1.3 Osobitosti účtovnej závierky zostavenej podľa IFRS*.

3.2.2 Zohľadnenie zákonov a predpisov pri určení povinnosti auditu a výbere audítora

V kontexte témy diplomovej práce sa budeme venovať zohľadneniu zákonov a predpisov manažmentom a osobami poverenými spravovaním v situácii keď účtovnej jednotke vznikla zákonná povinnosť auditu. Ktoré účtovné jednotky, majú povinnosť auditu sme si čiastočne priblížili v kapitole *1.1 Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom*. V prípade, že účtovná jednotka doteraz nemala povinnosť auditu, musí si odkontrolovať či jej táto povinnosť nevzniká. Napríklad či v danom období, nesplní už druhé obdobie za sebou, dve z troch podmienok na povinný audit pre účtovné jednotky podľa § 19 odseku 1 zákona o účtovníctve, ktorými sú: celková suma majetku presiahla 2 000 000eur, čistý obrat presiahol 4 000 000eur a priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 30.

Kritériá celkovej sumy majetku a čistého obratu účtovnej jednotky sú podľa zmien v zákone o účtovníctve platných od 01.01.2020 v porovnaní s rokom 2019 dvojnásobné. Nové sumy, stanovujúce veľkostné kritériá sa na posúdenie povinnosti auditu použijú na

účtovné závierky za účtovné obdobie, ktoré začína najskôr 1. januára 2020 pričom splnenie týchto kritérií v znení zákona účinnom do 31.12.2019 sa za účtovné obdobie končiace najneskôr k 31.12.2019 posudzuje podľa predpisu účinnému k tomuto dátumu. V praxi to znamená, že ak účtovná jednotka používa účtovné obdobie kalendárny rok a veľkostné kritériá podľa znenia zákona platného do 31.12.2019 splnila v roku 2018 aj 2019 vzniká jej povinnosť auditu bez ohľadu na novelu zákona. V prípade, že účtovná jednotka prvý krát splnila veľkostné kritériá podľa znenia zákona platného do 31.12.2019 za účtovné obdobie totožné s rokom 2019 povinnosť auditu jej vznikne v prípade ak za rok 2020 splní veľkostné kritériá podľa znenia novelizovaného zákona platného od 01.01.2020. Ak účtovná jednotka uplatňuje účtovné obdobie hospodársky rok, to účtovné obdobie, ktoré končí napríklad 30.11.2019 bude posudzovať podľa znenia zákona platného do 31.12.2019. Nasledujúce účtovné obdobie danej účtovnej jednotky bude začínať 01.12.2019 a končiť 30.11.2020 a na posúdenie splnenia veľkostných kritérií za dané obdobie použije kritéria z novelizovaného zákona o účtovníctve platného od 01.01.2020. V súvislosti s povinnosťou auditu prináša novela zákona o účtovníctve aj povinnosť overiť riadnu a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku aj verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti v prípade splnenia veľkostných kritérií. Táto povinnosť sa doteraz vzťahovala len na akciovú spoločnosť, jednoduchú spoločnosť na akcie, spoločnosť s ručeným obmedzením a družstvo.

Pri určení, či účtovná jednotka splnila veľkostné kritériá sa celkovou sumou majetku chápe suma majetku zistená zo súvahy v ocenení neupravenom o odpis majetku teda brutto hodnota majetku zo súvahy.³⁸ Čistý obrat zákon o účtovníctve definuje ako výnos z predaja výrobkov, tovaru a z poskytovania služieb, a tiež aj iný výnos ak plyní z bežnej činnosti účtovnej jednotky znížený o zľavy a rabaty.³⁹ Dôležité pri tejto definícii je zahrnutie aj iných výnosov ako sú tie z predaja výrobkov a tovarov či poskytovania služieb ak sú bežnou činnosťou účtovnej jednotky. V praxi to znamená, že napríklad poľnohospodárske firmy pri výpočte čistého obratu musia brať do úvahy nie len výnosy z predaja výrobkov ale aj prípadné príjmy zo štátnych dotácií. To isté platí pre subjekty poskytujúce pôžičky, kde súčasťou ich obratu je aj úrokový výnos, prípadne spoločnosti obchodujúce s cennými papiermi a investičné spoločnosti kde sú výnosmi

³⁸ Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 19, odsek 1, § 26, odsek 3.

³⁹ Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, § 2, odsek 15.

z bežnej činnosti aj finančné výnosy z dividend.⁴⁰ Povinnosť auditu vzniká prvý krát účtovnej jednotke aj v prípade, že v danom období prvý krát emitovala cenné papiere, ktoré boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu. Účtovná jednotka sa pre audit môže rozhodnúť aj dobrovoľne, na základe požiadaviek vlastníkov prípadne ako splnenie požiadavky banky za účelom získania úveru.

V takýchto prípadoch je účtovná jednotka povinná vybrať si audítora alebo auditorskú spoločnosť, ktorú požiada o poskytnutie služby teda overenie účtovnej závierky. Audítor alebo auditorská spoločnosť, musia zvážiť prijatie zákazky na audit a po zvážení môžu prijať alebo neprijať zákazku. Ak ide u účtovnej jednotky o opakovaný audit, účtovná jednotka už môže mať zmluvu o audite s audítorom alebo auditorskou spoločnosťou uzatvorenú. V danej situácii je bežnou praxou vyhotovenie zákazkového listu pred každou zákazkou, kde si účtovná jednotka a audítor už len potvrdia svoju zodpovednosť, skutočnosti, na ktorých sa dohodli v zmluve a rovnako tak aj termíny súvisiace s výkonom auditu. Zákon o štatutárnom audite špeciálne upravuje dĺžku trvania zákazky na výkon auditu pre subjekty verejného záujmu. Subjektmi verejného záujmu sú podľa § 2 odseku 16 tohto zákona:

- účtovná jednotka, ktorá emitovala cenné papiere, prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, ktoréhokoľvek členského štátu
- banka a pobočka zahraničnej banky
- Exportno-importná banka Slovenskej republiky
- poisťovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej poisťovne
- zaistovňa, pobočka zaistovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej zaistovne
- zdravotná poisťovňa
- správcovská spoločnosť a pobočka zahraničnej správcovskej spoločnosti
- dôchodková správcovská spoločnosť
- doplnková dôchodková spoločnosť
- Burza cenných papierov

⁴⁰ Spracované podľa: VÉGHOVÁ, Jana. Odborníčka radí ako sa pripraviť na prvý audit[online]. In: Hospodárske noviny (online). Bratislava: Mafra Slovakia, [cit. 2020-02-22] ISSN 1335-4701. Dostupné na: <<https://hnonline.sk/expert/2085938-odbornicka-radi-ako-sa-pripravit-na-prvy-audit>>

- Železnice Slovenskej republiky
- účtovná jednotka zostavujúca konsolidovanú účtovnú závierku ústrednej správy
- vyšší územný celok
- účtovná jednotka, ktorá je obcou, mestom alebo mestskou časťou od účtovného obdobia, pred ktorým najmenej dve po sebe idúce účtovné obdobia splnila podmienky: celková suma majetku presiahla 100 000 000eur a počet obyvateľov presiahol 50 000

Zmluva o audite v subjekte verejného záujmu sa pri prvej zákazke na audit u daného audítora alebo audítorskej spoločnosti môže uzatvoriť minimálne na dobu dvoch rokov, maximálne na dobu troch rokov. Následne môže dôjsť k obnoveniu zákazky maximálne na dobu troch rokov ak to schváli orgán účtovnej jednotky, ktorého právomocou je schvaľovanie a odvolávanie štatutárneho audítora. Obnovovať zákazku je možné len dokiaľ celá doba trvania zákazky nedosiahne desať rokov. Aj po uplynutí desiatich rokov môže byť zákazka opäť obnovená a to na dobu desať alebo štrnásť rokov pri súčasnom splnení viacerých podmienok daných zákonom o štatutárnom audite. Po uplynutí doby počas ktorej je možné predlžovať zákazku na audit s jedným audítorom alebo audítorskou spoločnosťou, prípadne ak nie sú splnené všetky podmienky na predĺženie takejto zákazky sú subjekty verejného záujmu povinné menovať nového štatutárneho audítora alebo audítorskú spoločnosť. Pôvodný audítor alebo audítorská spoločnosť môžu opätovne vykonávať audit v danom subjekte verejného záujmu až po uplynutí troch rokov.⁴¹

Niektoré subjekty verejného záujmu, ako napríklad poisťovne, banky a pobočky zahraničnej banky, ale aj dôchodkové správcovské spoločnosti sú povinné informovať Národnú banku Slovenska (ďalej len „NBS“) o audítorovi, ktorého overením svojej účtovnej závierky poverili. Túto povinnosť im ukladá zákon upravujúci činnosť v tom ktorom konkrétnom subjekte verejného záujmu. NBS má právo výber audítora prípadne audítorskej spoločnosti odmietnuť a daná účtovná jednotka si musí následne vybrať nového audítora a svoj výber NBS písomne oznámiť. V prípade, že NBS odmietne výber audítora aj po druhý krát, NBS sama určí audítora alebo audítorskú spoločnosť, ktorý overenie účtovnej závierky danej účtovnej jednotky vykoná.

⁴¹ Spracované podľa: Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov §33 ods. 3,4.

Z uvedeného vyplýva, že účtovná jednotka, ktorej vzniká povinnosť auditu si musí zabezpečiť audítora alebo audítorskú spoločnosť, ktorá tento audit vykoná na základe zmluvy o výkone auditu. Zohľadňovanie zákonov a predpisov v súvislosti s auditom pre účtovnú jednotku teda začína už pri samotnom určení či jej vzniká povinnosť auditu a následne pri samotnom výbere audítora.

3.2.3 Zohľadnenie zákonov a predpisov pri príprave na audit

Príprava účtovnej jednotky na nadchádzajúci audit by mala spočívať v kontrole účtovníctva, kontrole súladu so zákonmi a predpismi, kde môže zaviesť špeciálne opatrenia alebo kontrolné systémy, ale aj v zohľadnení zmien vo vedení účtovníctva, ktoré jej vznikajú z dôvodu auditu. Napríklad podnikateľské účtovné jednotky, s povinnosťou auditu musia podľa opatrenia MF SR o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov povinne pri účtovaní zásob používať spôsob A, teda účtovať o zásobách pri každom pohybe.⁴² V prípade, že účtovná jednotka účtujúca o zásobách spôsobom B predpokladá v danom účtovnom období splnenie veľkostných kritérií, pričom k ich splneniu došlo aj v bezprostredne predchádzajúcom účtovnom období alebo predpokladá vznik iného dôvodu, na základe ktorého by jej vznikla povinnosť overiť účtovnú závierku za toto účtovné obdobie, mala by zmeniť spôsob účtovania o zásobách na spôsob A hneď na začiatku účtovného obdobia. Účtovná jednotka totiž musí v rámci jedného účtovného obdobia používať rovnaké účtovné metódy, pri zmene účtovných metód musí túto zmenu aplikovať od prvého dňa daného účtovného obdobia. Ak teda účtovná jednotka účtuje počas účtovného obdobia o zásobách spôsobom B, teda ich obstaranie účtuje priamo do spotreby a až v priebehu alebo po skončení daného obdobia zistí, že jej vznikla povinnosť overiť účtovnú závierku, musí zo zreteľom na významnosť zmeniť metódu účtovania spätne od začiatku daného účtovného obdobia opravnými účtovnými zápismi.

Účtovná jednotka by mala viesť svoje účtovníctvo v úplnej zhode so zákonmi a predpismi za každých okolností, avšak v prípade, že jej vznikla zákonná povinnosť auditu je pre ňu potreba overenia či vo svojej činnosti postupuje podľa všetkých platných zákonov a predpisov o to naliehavejšia. Je vhodné aby účtovné jednotky v rámci svojej prípravy na audit a posúdenia zhody účtovníctva s požiadavkami právnych predpisov

⁴² Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov §43 ods. 1.

urobili kroky akými sú napríklad prepočet a opätovné posúdenie položiek, ktoré je potrebné časovo rozlišovať. Rovnako by účtovná jednotka mala zvážiť potrebu vytvorenia respektíve vhodnosť výšky už vytvorených opravných položiek s ohľadom na prípady znehodnotenia majetku, zásob alebo tiež preskúmať vekovú štruktúru pohľadávok po splatnosti. Účtovná jednotka, ktorá musí mať účtovnú závierku overenú audítorom povinne tvorí rezervu na audit, tiež by mala zvážiť aj tvorbu ostatných rezerv, ktorá jej vyplýva zo špecifických zákonov a predpisov. Napríklad v prípade ak má vlastných zamestnancov rezervu na odchodné do dôchodku alebo špecifické rezervy vyplývajúce z činnosti účtovnej jednotky, akými by mohli byť napríklad rezervy na uzavretie, rekultiváciu a monitorovanie skládok po ich uzavretí alebo lesnú pestovnú činnosť. S auditom účtovnej závierky je spojená aj povinnosť účtovania o odloženej dani.

Zodpovednosť za súlad so zákonmi a predpismi a za odhaľovanie nesúladu nesie samotná účtovná jednotka, reprezentovaná manažmentom alebo osobami poverenými spravovaním. Je teda vhodné aby účtovná jednotka zaviedla opatrenia, vďaka ktorým môže nesúladu predchádzať, prípadne opatrenia, ktoré jej pomôžu udržiavať si prehľad o právnych predpisoch, v súlade s ktorými musí vykonávať svoju činnosť. Príručka na používanie medzinárodných audítorských štandardov odporúča manažmentu a osobám povereným spravovaním tieto opatrenia ⁴³

- vedenie súpisu všetkých významných zákonov
- príbežná kontrola právnych požiadaviek a vytvorenie konkrétnych postupov na zabezpečenie súladu s danými požiadavkami
- implementovanie interných kontrol dodržiavania súladu so súpisom významných zákonov do vnútorného kontrolného systému účtovnej jednotky
- zvážiť zaobstaranie právnych poradcov ako právnu podporu pri monitorovaní právnych požiadaviek
- vedenie registra o prijatých sťažnostiach
- vypracovanie, uverejnenie, implementácia a dodržiavanie pravidiel kódexu správania sa v súlade s právnymi predpismi

Účtovné jednotky tiež môžu úlohami na preverenie súladu so zákonmi a predpismi poveriť aj oddelenie controllingu prípadne vytvárať samostatné oddelenie zodpovedné za zaistenie

⁴³ Spracované podľa: Príručka na používanie medzinárodných audítorských štandardov pri výkone auditu v malých a stredných podnikoch, vydanie IFAC 2011, tretie vydanie, s.179. ISBN: 978-1-60815-099-1.

súladu alebo oddelenie interného auditu, kde bude zaistenie súladu s právnymi predpismi jednou z vykonávaných úloh.

Povinnosti účtovnej jednotky v súvislosti s auditom nekončia, len pri jej príprave na audit, ale pokračujú aj pri samotnom audite vykonávanom audítorom alebo audítorskou spoločnosťou, s ktorou musí manažment aj ďalšie osoby v účtovnej jednotke spolupracovať. Spolupráca spočíva najmä v poskytovaní požadovaných dokumentov, dokladov, informácií a vysvetlení vo forme a rozsahu aký požaduje audítor. Podľa zákona o štatutárnom audite sa povinnosť poskytnúť dané podklady a informácie týkajúce sa účtovnej jednotky, v ktorej prebieha audit môže so súhlasom účtovnej jednotky vzťahovať aj na obchodných partnerov a právnych zástupcov účtovnej jednotky. Zákon o štatutárnom audite tiež oprávňuje audítora zúčastniť sa fyzickej inventúry, prípadne vykonať inventarizáciu v oblasti v ktorej audítor zistil nedostatky.⁴⁴ Súčasťou spolupráce účtovnej jednotky s audítorom môže byť aj poskytovanie písomných vyhlásení manažmentu alebo osôb poverených spravovaním na žiadosť audítora, pričom najdôležitejším vyhlásením, ktoré je účtovná jednotka povinná poskytnúť je vyhlásenie o splnení zodpovednosti za zostavenie účtovnej závierky v súlade s platným rámcom finančného vykazovania, ktorého súčasťou je aj vyhlásenie o poskytnutí relevantných informácií a prístupov v súlade s podmienkami zákazky na audit a vyhlásenie účtovnej jednotky, že všetky transakcie boli zaznamenané a premietnuté do finančných výkazov.

3.3 Zohľadňovanie zákonov a predpisov audítorom

Činnosť audítora a postupy, ktoré vykonáva pri audite účtovnej závierky môžeme rozdeliť do piatich základných fáz, ktorými sú – prijatie zákazky, spoznanie účtovnej jednotky, plánovanie, vlastné uskutočnenie/výkon auditu a vyhotovenie správy. Každá fáza má svoju obsahovú náplň, oblasti, ktorým musí audítor venovať pozornosť aj požiadavky na špecifické úkony, ktoré musí audítor vykonať. Tieto úkony audítora, ktoré sa viažu na jednotlivé časti auditu, nazývame audítorské postupy, ktoré medzinárodné audítorské štandardy chápu ako postupy audítora vykonávané s cieľom získania informácií o vzťahoch medzi finančnými aj nefinančnými údajmi nachádzajúcimi sa v účtovnej závierke. Na jednotlivé fázy auditu vplývajú rôzne zákony a predpisy.

⁴⁴ Zákon č. 423/2015 Z.z. Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov §22 ods. 9,10.

Zohľadnenie zákonov a predpisov pri výkone auditu z pohľadu audítora môžeme vnímať v kontexte zákonov a predpisov, ktoré upravujú auditorskú činnosť a samotný výkon auditu. Audítor ale pri svojej činnosti musí poznať aj zákony a predpisy, podľa ktorých sa musí riadiť účtovná jednotka a so zreteľom na ktoré musí byť zostavená účtovná závierka, ktorá je predmetom auditu. Keďže audit je chápaný ako overenie súladu účtovnej závierky s platným legislatívnym rámcom, audítor pri výkone auditu zohľadňuje aj zákony a predpisy, s ktorými by mala byť účtovná závierka v súlade.

3.3.1 Právna úprava výkonu auditu

Právnej úprave auditu sme sa v diplomovej práci venovali čiastočne už v kapitole 1.2.1 *Právna úprava pre oblasť auditu*, kde sme načrtli význam zákona o štatutárnom audite ako základu právnej úpravy auditu v Slovenskej republike. Predmetom úpravy zákona sú podmienky na výkonu auditu, postavenie a činnosť audítora, ale aj dohľad nad výkonom auditu a pôsobnosť Úradu a Komory audítorov, ktorým sme sa už venovali. Zákon o štatutárnom audite, tvoria tieto časti:

- základné ustanovenia, kde zákon upravuje predmet úpravy a základné pojmy
- štatutárny audítor, auditorská spoločnosť a asistent štatutárneho audítora, kde sú upravené otázky, ako sú: podmienky výkonu auditu, licencia audítora, zoznam audítorov a auditorských spoločností a auditorská skúška
- výkon štatutárneho auditu, v ktorej sa zákon venuje problematike: medzinárodných auditorských štandardov, nezávislosti, profesionálnemu skepticizmu, odbornej starostlivosti, mlčanlivosti, auditu konsolidovaného celku aj oblasti auditorskej dokumentácie a tiež štatutárnemu auditu v subjekte verejného záujmu
- previerka zabezpečenia kvality štatutárneho auditu, dohľad a medzinárodná spolupráca
- Komora, kde zákon upravuje úlohy komory, členstvo, práva a povinnosti audítorov vo vzťahu ku komore, jej orgány a ich právomoci
- Úrad, upravujúci pôsobnosť úradu
- spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia

Slovenská republika je, ako člen EÚ povinná právne záväzné akty vydané Európskou úniou transponovať do svojej legislatívy. V zákone o štatutárnom audite sú

prebrané Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov a Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES zo 17. mája 2006 o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok, ktorá predstavovala zásadný krok v harmonizácii právnej úpravy auditu vo svetovom meradle. Medzi základné ciele tejto Smernice patrí⁴⁵

- Zjednotenie auditu v jednotlivých členských štátoch
- Zabezpečenie dodržiavania etických noriem audítormi
- Požiadavka na prísne dodržiavanie nezávislosti
- Vykonávanie auditu podľa Medzinárodných audítorských štandardov
- Prijatie jednotného textu audítorských správ
- Vytvorenie systému verejného dohľadu nad výkonom auditu
- Menovanie audítora valným zhromaždením
- Zabezpečenie striedania audítorov v subjektoch verejného záujmu
- Zverejňovanie poplatkov za audit a neaudítorské služby v poznámkach účtovnej závierky

Zjednotenie auditu v jednotlivých členských štátoch EÚ sa uskutočňuje aj prostredníctvom preberania medzinárodných audítorských štandardov a zaväzovania jej členov k ich používaniu s cieľom štandardizovať výkon auditu. Audítori v Slovenskej republike vykonávajú audit podľa audítorských štandardov ISA na základe § 19 odseku 1 zákona o štatutárnom audite. Štandardy okrem všeobecných úloh audítora pri výkone auditu riešia aj úvahy relevantné pre samotnú aplikáciu daných úloh, ich súčasťou je tak okrem požiadaviek, cieľov, prípadne definícií potrebných pre pochopenie daného štandardu aj praktický návod v podobe aplikačných a vysvetľujúcich materiálov.⁴⁶ Medzinárodné audítorské štandardy, môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín, ktorú sú číselne označené takto:

- ISA 200-299 Základné princípy a zodpovednosť
- ISA 300-499 Posúdenie rizík a reakcia na posúdené riziká

⁴⁵ Spracované podľa: KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 30. ISBN 978-80-8168-149-3.

⁴⁶ Spracované podľa: KAREŠ, Ladislav. *Audítorstvo*. Bratislava: Iura Edition, 2010. s. 213. ISBN 978-80-8078-334-1.

- ISA 500-599 Audítorské dôkazy
- ISA 600-699 Použitie práce ostatných
- ISA 700-799 Závery auditu a správy
- ISA 800-899 Špeciálne oblasti

Medzinárodné audítorské štandardy nie sú obmedzené len na EÚ, ale sú celosvetovo uznávanými a používanými štandardmi výkonu auditu. V rámci medzinárodnej úpravy audítorskej profesie, existujú aj americké audítorské štandardy (US GAAS), ktoré sú taktiež uznávané celosvetovo no na rozdiel od ISA nepredstavujú návod na výkon auditu ale skôr majú formu usmernenia a slúžia na hodnotenie kvality auditu.

Okrem vyššie uvedených právnych zákonov a predpisov, majú vplyv na výkon audítorskej profesie na národnej úrovni aj vnútorné predpisy a usmernenia vydané Úradom pre dohľad nad výkonom auditu a Slovenskou komorou audítorov. Vnútorné predpisy vydané Úradom upravujú napríklad oblasti oznamovacej povinnosti štatutárnych audítorov, podmienok zápisu do zoznamu audítorov, práva a povinnosti preverovaných subjektov pri previerkach zabezpečenia kvality auditu, podmienky na výkon auditu, teda získanie certifikátu, ale aj pokyny pre uchádzačov na vykonanie audítorskej skúšky. Slovenská komora audítorov vydáva a novelizuje Etický kódex audítora SKAU vychádzajúci a v základných princípoch kopírujúci Etický kódex audítora vydaný Výborom pre etiku Medzinárodnej federácie účtovníkov. Etický kódex sa svojimi požiadavkami zameriava najmä na nezávislosť audítora, jeho odbornú kvalifikáciu a objektivitu a tiež obmedzenie v ostatných činnostiach audítora. Kódex takisto zameriava svoje požiadavky na zohľadňovanie a zachovávanie zákonov a predpisov pri výkone auditu a zároveň zachovávanie etických pravidiel pri akejkoľvek činnosti. Novelizovaný etický kódex vychádzajúci ako Príručka Medzinárodného etického kódexu audítora (s medzinárodnými štandardmi nezávislosti) tvorí:

- PREDSLOV
- Časť 1 – Dodržiavanie kódexu, základné princípy a koncepčný rámec, ktorá popisuje najmä základné etické princípy a ponúka pomoc pri ich uplatňovaní
- Časť 2 – Zamestnaní audítori, ktorá sa venuje problematike možného konfliktu záujmov, darom a pohostinnosti, finančnej zainteresovanosti a odmeňovaniu, ale aj

príprave a prezentácii informácii a dostatočne odbornému konaniu audítorom, ktorý vykonávajú audit ako zamestnanci audítorskej spoločnosti

- Časť 3 – Audítori poskytujúci služby, kde etický kódex upravuje odborné poverenie, poskytnutie názoru audítora ako druhej osoby, ale aj honoráre, iné typy odmien, dary a pohostinnosti pre audítorov, ktorý nie sú zamestnanci audítorských spoločností ale audit vykonávajú pod svojím menom

Novelizovaný etický kódex obsahuje aj medzinárodné štandardy nezávislosti:

- Časť 4A – Nezávislosť pre zákazky na audit a zákazky na preverenie
- Časť 4B – Nezávislosť pre zákazky na uisťovacie služby iné ako zákazky na audit a preverenie

3.3.2. Zohľadnenie zákonov a predpisov pri prijatí zákazky, plánovaní a samotnom výkone auditu

Zákony a predpisy vplývajú na výkon činnosti audítora už pred samotným prijatím zákazky na audit. Audítor je povinný pred samotným prijatím zákazky zvážiť či má zamestnancov, čas a dostatočné zdroje na vykonanie zákazky, posúdiť svoju nezávislosť a vhodne stanoviť cenu auditu a to všetko so zreteľom na právnu úpravu. Nezávislosť je jednou z najzákladnejších požiadaviek kladených na audítora a je nevyhnutná pre splnenie definície auditu ako nezávislého overenia účtovnej závierky, ale aj splnenie cieľa auditu teda zvýšenia vierohodnosti účtovných informácií. Podmienku nezávislosti audítora od auditovaného subjektu, respektíve subjektu, ktorý audit objednáva udáva aj zákon o štatutárnom audite v § 21 odseku 1.

Zákon o štatutárnom audite považuje za nedodržanie nezávislosti, teda prekážku vo výkone auditu napríklad situáciu, kedy sa audítor podieľa na rozhodovacích procesoch v účtovnej jednotke, má vlastnícky, spoluvlastnícky alebo členský vzťah k účtovnej jednotke alebo je blízkou osobou osobám, ktoré takýto vzťah majú a ktorý by ho mohol za účelom získania výhod napríklad vo forme peňažných prostriedkov alebo postavenia na trhu ovplyvňovať pri vyjadrení názoru na účtovnú závierku. V praxi to znamená, že nielen sám audítor ale ani jemu blízke osoby ako napríklad rodinný príslušníci nemôžu vlastniť, byť v pracovnoprávnom vzťahu alebo členmi riadiacich orgánov účtovnej jednotky, v ktorej audítor zvažuje prijať zákazku. Zároveň audítori, audítorské spoločnosti ich

zamestnanci a osoby s nimi spojené nesmú vlastniť cenné papiere a podiely účtovnej jednotky. Ak nastane niektorá z týchto situácií audítor podľa zákona nesmie vykonávať audit v danej účtovnej jednotke, pričom ak nespĺňa podmienku nezávislosti iba kľúčový auditorský partner ale auditorská spoločnosť áno, stačí ak spoločnosť zmení kľúčového audítora.

Zákon o štatutárnom audite považuje za prekážku výkonu auditu aj všetky prekážky, ktoré sú v rozpore s Etickým kódexom, z čoho vyplýva potreba jeho zohľadnenia audítorom pred prijatím, ale aj počas výkonu zákazky na audit. Etický kódex v oblasti nezávislosti upravuje otázku ceny za audit, ale aj nezávislosti v súvislosti s darmi. Dary sú podľa kódexu vnímané ako stimul k možnému ovplyvňovaniu alebo zastrašovaniu a audítor by sa pri posúdení či daný stimul prijme mal držať najmä zákonov a predpisov upravujúcich prijímanie takýchto stimulov a tiež zväžiť relevantné faktory ako povahu, načasovanie a hodnotu stimulu vo forme daru. Za prekážku výkonu auditu v kontexte nezávislosti považuje zákon aj prípad ak audítor viedol účtovníctvo a zostavoval účtovnú závierku v auditovanej účtovnej jednotke, pričom sa pri rozhodovaní o nezávislosti berie do úvahy aj zostavenie účtovnej závierky za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie, keďže aj údaje z neho sú súčasťou účtovnej závierky za bežné obdobie a majú na ňu vplyv. Audítor by mohol poskytovať účtovnej jednotke od ktorej prijme zákazku na audit daňové poradenstvo bez toho, aby to bolo v rozpore s požiadavkou nezávislosti v prípade, ak túto nezávislosť dokáže zdokumentovať a za predpokladu nepodmienenosti týchto dvoch zákaziek. Ohrozením nezávislosti rozumieme tiež, ak účtovná jednotka nezaplatila za audit účtovnej závierky za predchádzajúce obdobie dlhšie ako rok.

V rámci prijatia zákazky, posudzuje audítor aj rozsah auditu aby vedel určiť či naň má dostatočné zdroje a posúdiť riziko. Posúdenie rizika súvisí aj s posúdením veľkosti účtovnej jednotky, jej obratu a predmetu činnosti, čo sú súčasne aj faktory ovplyvňujúce cenu zákazky, ktorú by mal audítor stanoviť. Zároveň riziko auditu závisí aj od skutočnosti či bol v účtovnej jednotke vykonaný audit v minulosti a či ho vykonával ten istý audítor, prípadne auditorská spoločnosť. Po prijatí zákazky nasleduje fáza poznávania účtovnej jednotky a z nej vychádzajúca fáza plánovania zákazky na audit. V kontexte zohľadňovania zákonov a predpisov je fáza poznávania účtovnej jednotky kľúčová, keďže

v tejto fáze sa audítor oboznamuje s účtovnou jednotkou, ale aj prostredím, v ktorom pôsobí a teda legislatívou, ktorá vplýva na jej činnosť.

Pri poznávaní účtovnej jednotky a jej prostredia, je úlohou audítora posúdenie rizík významných nesprávností, teda aj rizika nesúladu so zákonmi a predpismi a určenie oblastí, ktorým bude pri samotnom výkone auditu venovať pozornosť. ISA 315 (revidované znenie) – *Identifikácia a posúdenie rizika významných nesprávností poznaním účtovnej jednotky a jej prostredia* dáva audátorovi za povinnosť do procesu poznávania účtovnej jednotky zahrnúť získavanie informácií od manažmentu a ďalších osôb, analytické postupy a pozorovanie a preskúmanie. V súvislosti so zohľadňovaním zákonov a predpisov pri audite je významnou požiadavkou ISA 315 povinnosť audítora oboznámiť sa s legislatívnym rámcom, právnym aj regulačným, ktorý sa vzťahuje na odvetvie a sektor, v ktorom účtovná jednotka pôsobí ako aj na samotnú účtovnú jednotku. Audítor sa povinne oboznamuje aj s krokmi, ktoré účtovná jednotka podnikla na zaistenie súladu s daným legislatívnym rámcom. Audítor na oboznámenie s právnym a regulačným rámcom vplývajúcim na účtovnú jednotku, môže podľa ISA 250 napríklad:⁴⁷

- Použiť existujúce poznatky, prípadne obnoviť svoje vedomosti o zákonoch a predpisoch, ktoré sa týkajú účtovnej jednotky a priamo určujú vykazované sumy a zverejnenia v účtovnej závierke
- Preskúmať a aktualizovať svoje poznatky, ktoré má o danom odvetví, jeho regulácii a externých faktoroch, ktoré sú v danom sektore významné
- Na základe komunikácie s manažmentom a osobami poverenými spravovaním, získať informácie o tých zákonoch a predpisoch, ktoré zásadne ovplyvňujú činnosť účtovnej jednotky
- Získať od zodpovedných osôb informácie o systéme účtovnej jednotky, ktorý má za úlohu zabezpečiť súlad so zákonmi a predpismi

Príručka na používanie medzinárodných audítorských štandardov ponúka východiská pre kroky audítora, pri získavaní všeobecných poznatkov o legislatívnom rámci a zisťovaní miery súladu s týmto rámcom v účtovnej jednotke. Audítor by sa podľa príručky mal zamerať na identifikáciu zákonov a nariadení relevantných pre finančné

⁴⁷ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s. 223, 836. ISBN: 978-1-60815-318-3.

výkazy a získať informácie o tom, ktoré zákony a predpisy sa venujú forme, obsahu a záležitostiam finančného vykazovania špecifickým pre odvetvie, sektor a samotnú účtovnú jednotku. Audítor by tiež mal venovať pozornosť identifikácii zákonov a predpisov upravujúcich prípadné účtovanie transakcií vyplývajúcich zo štátnych zákaziek, ale napríklad aj časové rozlišovanie a vykazovanie nákladov na daň z príjmov alebo nákladov na dôchodkové zabezpečenie. Ďalším spôsobom získania poznatkov je pre audítora komunikácia s manažmentom, ktorému by mal klásť otázky ohľadne existencie ďalších zákonov a predpisov, okrem tých s priamym vplyvom na účtovnú závierku, ktoré môžu mať podstatný vplyv na činnosť účtovnej jednotky. Audítor by sa tiež mal pýtať na politiky a postupy používané v účtovnej jednotke na zabezpečenie dodržania zákonov a nariadení, ale aj identifikáciu, posúdenie a časové zobrazenie neistých nárokov. Je na mieste pýtať sa na doterajšie prípady porušenia a zákonov a predpisov, ak sa vyskytli, na formu následkov takýchto porušení, teda či šlo o pokuty, súdne spory alebo iné formy následkov, prípadne či účtovná jednotka nie je účastníkom súdneho sporu v dôsledku podozrenia na nedodržanie zákonov a predpisov.

Poznatky získane pri spoznávaní účtovnej jednotky a prostredia, v ktorom pôsobí sú základom pre naplánovanie auditu. Audítor pri vytvorení stratégie a následne plánu auditu vychádza najmä zo zistených informácií o účtovnej jednotke, jej vnútornom kontrolnom systéme a tiež identifikovaných a posúdených rizík. Plán auditu by mal audítor tvoriť aj so zreteľom na dodržiavanie zákonov a predpisov, vymedziť dostatočný čas pre oboznámenie sa, respektíve aktualizáciu poznatkov audítora s príslušnou právnou úpravou a prípadne aj vyhradiť miesto na vykonanie špecifických audítorských postupov pomáhajúcich zistiť nesúlad s právnou úpravou. Povinnosťou audítora je pri plánovaní postupovať podľa požiadaviek ISA 300 – *Plánovanie auditu finančných výkazov*.

Pri samotnom uskutočnení auditu, ako fáze, ktorá nasleduje po jeho plánovaní a je už priamym vykonaním auditu účtovnej závierky je zohľadnenie zákonov a predpisov chápané skôr ako zohľadnenie tých zákonov a predpisov, súlad s ktorými audítor v účtovnej závierke overuje. Úlohou audítora je vysloviť názor na to, či účtovná závierka poskytuje verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva čo v praxi znamená overenie súladu účtovnej závierky, zostavenej na základe podkladov

z bežných transakcií, teda vedenia účtovníctva počas účtovného obdobia s platným legislatívnym rámcom.

Audítor pri výkone auditu overuje súlad so zákonmi a predpismi s priamym vplyvom na určenie významných súm a položiek zverejnených v účtovnej závierke a vykonáva audítorské postupy s cieľom získať dostatočné a vhodné audítorské dôkazy o tomto súlade. Audítor overuje najmä súlad s právnymi predpismi opísanými v kapitole 3.2.1 *Právna úprava činnosti účtovných jednotiek*. Najprv audítor určí, ktorý zákon upravuje činnosť účtovnej jednotky a určuje jej povinnosť zostavovať účtovnú závierku a viesť účtovníctvo. Tento zákon je dôležitý pre určenie účtovnej jednotky, základných špecifik výkonu jej činnosti, v niektorých prípadoch udáva základné požiadavky na existenciu daného typu účtovnej jednotky a najmä určuje či daná účtovná jednotka má viesť účtovníctvo podľa zákona o účtovníctve alebo podľa medzinárodných účtovných štandardov. Napríklad zákon o bankách určuje, ktoré účtovné jednotky sú banky, podmieňuje ich existenciu, určuje výšku základného imania a ukladá povinnosť zostavovať účtovnú závierku a viesť účtovníctvo podľa IFRS. Pri podnikateľských účtovných jednotkách zas audítor v prvom rade venuje pozornosť Obchodnému zákonníku ako zákonu, ktorý upravuje podnikanie a ukladá im povinnosť viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku, ovplyvňuje výšku základného imania, tiež určuje povinnosť a upravuje tvorbu rezervného fondu. V oboch prípadoch audítor v ďalšom kroku venuje pozornosť ustanoveniam zákona o účtovníctve ako najvyššej národnej právnej normy pre oblasť účtovníctva, ktorá upravuje formálnu aj obsahovú stránku vedenia účtovníctva a účtovnej závierky a ukladá povinnosti o spôsobe vedenia účtovníctva aj tým účtovným jednotkám, ktoré používajú IFRS. Pri podnikateľských účtovných jednotkách určuje audítor, na základe ustanovení zákona o účtovníctve veľkostnú triedu účtovnej jednotky.

Audítor sa pri poznávaní a zisťovaní súladu s právnymi predpismi, ktoré majú priamy vplyv na výšku súm a položky v nej zverejňované okrem samotných zákonov musí sústrediť aj na Opatrenia Ministerstva financií. Pri tých účtovných jednotkách, ktoré nepoužívajú pri zostavení účtovnej závierky IFRS musia audítori zohľadňovať oba typy opatrení pre oblasť účtovníctva. Opatrenie o postupoch účtovania a účtovej osnove a opatrenie upravujúce účtovnú závierku a jej náležitosti pre všetky typy účtovných jednotiek. V prípade, že príslušná právna norma určuje účtovnej jednotke povinnosť

zostavenia účtovnej závierky podľa IFRS, platí pre ňu len opatrenie o postupoch účtovania, aj to len v medziach, ktoré neupravuje IFRS. Audítor v takom prípade zisťuje súlad účtovnej závierky s týmito medzinárodnými štandardmi.

Medzi základné zákony a predpisy s priamym vplyvom na účtovnú závierku sme zaradili aj daňové zákony a zákony upravujúce pracovnoprávny vzťah medzi zamestnancami účtovnej jednotky a účtovnou jednotkou samotnou. Audítor v kontexte týchto zákonov, môže skúmať či si účtovná jednotka plní, všetky svoje povinnosti v súvislosti s daňami, napríklad či spĺňa podmienky na registráciu za platiteľa dane z pridanej hodnoty, či používa vhodnú sadzbu dane z príjmov, či do daňovo uznateľných nákladov nezahrnuli, tie ktoré daňovo uznateľné nie sú a tiež správne určenie odloženej dane z príjmov. Pri účtovných jednotkách, ktoré majú zamestnancov môže audítor skúmať vykázané mzdové náklady, či si účtovná jednotka plní povinnosti voči sociálnej a zdravotnej poisťovni a či postupuje správne pri uznávaní cestovných náhrad. Signálom pre audítora o možnom nesúlade s týmito zákonmi a predpismi môžu byť pokuty od daňového úradu, výzvy zo sociálnej a zdravotnej poisťovne prípadne iných regulačných orgánov, v minulosti podávané opravné daňové priznania, ale aj nezvyčajné transakcie napríklad do daňových rajov, ktoré by mohli naznačovať možnosť podvodu.

V rámci právnej úpravy na Slovensku existujú okrem už vyššie spomenutých aj mnohé ďalšie právne normy, ktoré priamo vplyvajú na sumy a položky vykázané v účtovnej závierke. Práve v súvislosti so zákonmi, ktoré môžu byť pre tú ktorú účtovnú jednotku alebo odvetvie špecifické, je dôležitá komunikácia s manažmentom spoločnosti, ktorý by mal mať najlepší prehľad o zákonoch a predpisoch, ktoré musí účtovná jednotka dodržiavať. Nasledujúca schéma, je zhrnutím vhodného postupu audítora v súvislosti so zohľadňovaním zákonov a predpisov pri samotnom výkone auditu a poskytuje základný návod, ktorého sa audítor môže držať aby neopomenul žiadnu z dôležitých základných právnych noriem, s ktorými súlad musí overiť. Schéma je tvorená formou otázok, ktoré si audítor musí pri výkone auditu klať a odkazov na právne normy v závislosti od odpovede.

Je subjekt účtovnou jednotkou?	
NIE - neide o zákazku na audit	ÁNO - ide o zákazku na audit, audítor pokračuje podľa schémy
Aký právny predpis ustanovuje účtovnej jednotke viesť účtovníctvo?	
• Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník • Zákon č. 483/2001 Z.z. o bankách ; • Zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska • Zákon č. 39/2015 Z.z. o poisťovníctve • Zákon č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach • Zákon č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení • Zákon č. 250/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení • Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy • Zákon č. 34/2002 Z.z. o nadáciách • Zákon č. 85/2005 Z.z. o politických stranách a politických hnutiach • Zákon č. 70/2018 Z.z. o obecnom zriadení • Zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov	
Aké opatrenie upravujúce postupy účtovania je relevantné pre účtovnú jednotku?	
Opatrenia Ministerstva financií o postupoch účtovania pre: • Podnikateľské účtovné jednotky • Banky, podielové fondy, obchodníci s cennými papiermi, Fond ochrany vkladov • Neziskové organizácie a účtovné jednotky, ktoré neboli založené na podnikaní • Rozpočtové a príspevkové organizácie, štátne fondy , obce a VÚC • Zdravotné poisťovne • Sociálnu poisťovňu • Podielové, dôchodkové a doplnkové dôchodkové fondy	
Je účtovná jednotka povinná zostavovať účtovnú závierku podľa osobitného predpisu?	
ÁNO -> IFRS	NIE - zostavuje účtovnú závierku podľa zákona o účtovníctve a Opatrení Ministerstva financií pre účtovnú závierku pre: • Podnikateľské účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva • Podnikateľské účtovné jednotky účtujúce v sústave podvojného účtovníctva • Neziskové organizácie a účtovné jednotky, ktoré neboli založené na podnikaní • Rozpočtové a príspevkové organizácie, štátne fondy , obce a VÚC • Zdravotné poisťovne • Sociálnu poisťovňu • Podielové, dôchodkové a doplnkové dôchodkové fondy
Má účtovná jednotka zamestnancov?	
• Zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce • Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, • Zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení • Zákon č. 152/1994 Z.z. o sociálnom fonde	
Splnila si účtovná jednotka povinnosť registrácie na daň z príjmov a postupuje v súlade so zákonmi a predpismi pri jej uplatnení?	
• Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov	
Splňa účtovná jednotka podmienky pre registračnú povinnosť na daň z pridanej hodnoty?	
• Zákon č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty	
Aké ďalšie zákony a predpisy majú priamy vplyv na účtovnú závierku?	
Komunikácia s manažmetnom prípadne osobami poverenými spravovaním	

Zdroj: vlastné spracovanie

Nie všetky zákony, ktoré významne ovplyvňujú účtovnú závierku tak robia priamo, niektoré zákony a predpisy vplývajú na sumy a položky zverejnené v účtovnej závierke nepriamo, pričom najčastejšie sú to zákony so zásadným vplyvom na prevádzkovú činnosť účtovnej jednotky. Príkladom sú zákony upravujúce špecifickú činnosť účtovných jednotiek ako napríklad bánk, poisťovní alebo nadácií, ktorých ustanovenia sme si spomínali už v súvislosti s priamym vplyvom na účtovnú závierku. Niektoré ustanovenia týchto zákonov pôsobia na účtovnú závierku nepriamo, napríklad ustanovením podmienok vykonávania činnosti a vydávania licencií, kedy nesúlad s týmito zákonmi môže obmedziť alebo zastaviť činnosť účtovnej jednotky, ale aj ovplyvniť predpoklad nepretržitého pokračovania v činnosti účtovnej jednotky. Môže ísť tiež o nesúlad s požiadavkou na základné imanie, vytvorené špecifické rezervy, požiadavky na kapitálovú primeranosť či investície, ale aj podmienky prijatia dotácií a grantov.

Audítor pri uskutočňovaní auditu, pri tomto type zákonov a predpisov nezisťuje súlad s nimi, ale jeho zodpovednosť sa obmedzuje len na vykonanie špecifických auditorských postupov, ktorých úlohou je pomôcť pri zistení nesúladu. Auditorské postupy na zistenie existencie prípadov nesúladu môžu podľa príručky na používanie medzinárodných auditorských štandardov obsahovať napríklad čítanie zápisníc z rokovaní valného zhromaždenia, štatutárnych orgánov, vrcholového manažmentu, tiež čítanie relevantných dokumentov a korešpondencie s regulačnými a inými orgánmi, napríklad orgánmi, ktoré vydávajú licencie a opatrenia, ale aj inými orgánmi, ktoré by účtovnej jednotke mohli posilať upozornenia, výzvy či upomienky. Rovnako ako pri zákonoch a predpisoch s priamym vplyvom na účtovnú závierku aj v tomto prípade je dôležitým krokom audítora komunikácia s manažmentom, prípadne právny zástupcami účtovnej jednotky a získavanie relevantných informácií o sporoch, sťažnostiach a hodnoteniach, ktoré dostala účtovná jednotka. Audítor si od manažmentu účtovnej jednotky, môže vyžiadať aj zoznam všetkých významných zákonov, ktoré musí dodržiavať, ak taký zoznam účtovná jednotka vedie. Vzhľadom na skutočnosť, že zákonov a predpisov s nepriamym vplyvom na účtovnú závierku je veľké množstvo a ich vplyv môže byť rôzny, auditorské postupy by mali byť navrhnuté a vybraté tak aby upozornili audítora na tie prípady nesúladu, ktorých vplyv na finančné výkazy by bol významný. V súvislosti s touto skutočnosťou si audítor môže vyžiadať od manažmentu písomné vyhlásenie o tom, že ho informovali o všetkých známych prípadoch nesúladu alebo podozrení na nesúlad so

zákonmi a predpismi, ktorých vplyv na účtovnú závierku je významný. Ak audítor z uvedených postupov nezistí nesúlad, respektíve mu nevznikne podozrenie z nesúladu nemusí podľa ISA 250 vykonávať žiadne ďalšie postupy v súvislosti so súladom účtovnej závierky so zákonmi a predpismi.⁴⁸

3.3.3 Reakcia audítora na zistený nesúlad alebo podozrenie z nesúladu so zákonmi a predpismi

V prípade, že na základe vykonaných audítorských postupov, vzniklo audátorovi podozrenie na nesúlad, prípadne audítor priamo odhalil nesúlad s príslušnou právnou úpravou, musí sa podľa ISA 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov oboznámiť s okolnosťami, za ktorých nesúlad vznikol prípadne z povahou konania, ktorého následkom bol jeho vznik. Audítor musí následne posúdiť vplyv daného nesúladu na účtovnú závierku, pričom zvažuje skutočnosti akými sú najmä finančné dôsledky na účtovnú závierku ako napríklad uložené pokuty a sankcie, náhrady škôd, súdnych sporov, ale aj núteného ukončenia činnosti. Tiež musí zvážiť či si tieto finančné dôsledky vyžadujú zverejnenie a či sú tieto dôsledky natoľko závažné, že ich nezverejnenie v účtovnej závierke by ovplyvnilo jej vypovedaciu hodnotu a mohlo by byť považované za zavádzajúce.

Audítor je povinný konzultovať podozrenie na nesúlad s manažmentom, prípadne osobami poverenými spravovaním účtovnej jednotky s cieľom získať dostatok vhodných informácií, ktoré tieto podozrenia vyvrátia a potvrdia, že účtovná jednotka dodržiava požiadavky zákonov a predpisov. V prípade, že audátorovi nie sú poskytnuté dostatočné dôkazy, dokladujúce súlad s legislatívnymi normami a audítor vyhodnotí vplyv prípadného nesúladu na účtovnú závierku ako významný môže zvážiť konzultáciu s právnym poradcom účtovnej jednotky. Ak audítor nie je spokojný so stanoviskom právneho poradcu účtovnej jednotky, môže komunikovať aj s ďalšími osobami v rámci účtovnej jednotky prípadne sa obrátiť na vlastného právneho poradcu, alebo právneho poradcu či experta na danú problematiku z radov audítorskej spoločnosti. Predmetom konzultácie by mal byť aj vplyv podozrenia z nesúladu na účtovnú závierku. Na základe získaných informácií,

⁴⁸ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s. 832, 837. ISBN: 978-1-60815-318-3.

respektíve neschopnosti získať dostatok informácií a dôkazov o súlade so zákonmi a predpismi vyhodnotí audítor vplyv týchto skutočností nielen na účtovnú závierku, ale aj na samotný názor audítora, ktorý vyjadrí v správe audítora.⁴⁹

Za okolností, kedy nie je možné získať vhodné a dostatočné audítorské dôkazy o súlade účtovnej závierky s legislatívnym rámcom, musí audítor uvažovať aj o možnosti podvodu a vyhodnotiť dôsledky prípadného nesúladu aj na ďalšie stránky auditu. V prípade že audítor odôvodnene podozrieva vedenie účtovnej jednotky zo spoluúčasti na nesúlade alebo úmyselnom zamlčaní tejto skutočnosti jemu či príslušnému orgánu, prípadne ak manažment alebo osoby poverené spravovaním účtovnej jednotky nepodniknú nápravné kroky na odstránenie zisteného nesúladu je na mieste aby audítor vyhodnotil vplyv daného nesúladu na spoľahlivosť vyhlásení získaných od manažmentu a jeho celkovú bezúhonnosť. Audítor za daných okolností môže zvážiť aj odstúpenie od zákazky.⁵⁰

Ak audítor nedokáže získať dostatočné informácie a audítorské dôkazy, či došlo k nesúladu so zákonmi a predpismi, prípadne ak mu manažment znemožní získať tieto dôkazy alebo ak audítor na základe svojho odborného úsudku určí, že podozrenie na nesúlad alebo samotný zistený nesúlad, nie sú dostatočne zohľadnené v účtovnej závierke, modifikuje svoj názor na účtovnú závierku a vyjadrí podmienený prípadne záporný názor audítora. Audítor tiež modifikuje svoj názor v prípade, keď vedenie účtovnej jednotky nepodnikne kroky k náprave nesúladu podľa odporúčenia audítora a nie je možné aby audítor od zákazky odstúpil. V prípadoch, ktoré si vyžadujú modifikáciu audítorovho názoru a teda keď audítor má podozrenie na významný nesúlad pri ktorom nie je možné vylúčiť jeho následky, prípadne ak má podozrenie že nesúlad vznikol pri úmyselnom konaní je toto podozrenie povinný oznámiť osobám povereným spravovaním, ak sa nepodieľajú na riadení účtovnej jednotky. V prípade, že audítor na základe svojho odborného úsudku určí, dôsledky prípadného nesúladu ako významné je povinný podľa národnej legislatívy informovať o zistenom nesúlade aj dozorný orgán. S dozorným orgánom alebo orgánom na hierarchicky vyššej úrovni je audítor povinný komunikovať

⁴⁹ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s. 839. ISBN: 978-1-60815-318-3.

⁵⁰ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s. 840. ISBN: 978-1-60815-318-3.

o zistenom nesúlade alebo podozrení na nesúlad aj v prípade, keď sa domnieva, že manažment alebo aj osoby poverené spravovaním sú zúčastnené na činnosti spôsobujúcej nesúlad. Audítor tak môže urobiť aj na základe vlastného rozhodnutia ak takéto oznámenie dozornému orgánu je vhodným spôsobom reakcie na zistený nesúlad. V rámci audítorskej dokumentácie podozrenia na nesúlad alebo priamo zisteného nesúladu, audítor uvedie vykonané audítorské postupy a všetky uplatnené úvahy, úsudky a z nich vyведенé závery. Súčasťou dokumentácie, môžu byť rôzne kópie záznamov a dokumentov, zápisnice z rokovaní s manažmentom prípadne osobami poverenými spravovaním či osobami z prostredia mimo účtovnej jednotky. Ďalšie požiadavky na audítorskú dokumentáciu v tejto súvislosti môžu stanoviť priamo zákony a predpisy, s ktorými dochádza k nesúladu alebo vzniká predpoklad na nesúlad.⁵¹

⁵¹ Spracované podľa: Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s. 841. ISBN: 978-1-60815-318-3.

Záver

V diplomovej práci sme sa venovali problematike zohľadnenia zákonov a predpisov pri audite účtovnej závierky. Naším zámerom bolo v diplomovej práci analyzovať zohľadnenie zákonov a predpisov z pohľadu účtovnej jednotky, ktorej účtovná závierka je predmetom auditu a z pohľadu audítora, ktorý audit vykonáva.

Prvá časť diplomovej práce je zameraná na stanovenie účtovných jednotiek a okolností, za ktorých im vzniká povinnosť auditu, opisujeme tu aké povinnosti a zodpovednosť má účtovná jednotka vo všeobecnosti aj aké povinnosti jej vznikajú konkrétne v súvislosti s auditom. V tejto kapitole bližšie analyzujeme účtovnú závierku, keďže práve tá je predmetom overenia audítormi, popisujeme jej jednotlivé časti, obsah, náležitosti a základnú právnu úpravu, ktorá ju upravuje. Účtovná závierka, ktorá je zostavená podľa Medzinárodných štandardov finančného vykazovania má viaceré osobitosti, ktoré musia brať do úvahy ako účtovná jednotka, tak aj audítor. Prvá časť diplomovej práce predstavuje úvod do rozsiahlej legislatívy pre oblasť účtovníctva a auditu, ktorá je neskôr podrobnejšie analyzovaná v tretej kapitole, ktorá si dáva za cieľ okrem iného poskytnúť základný prehľad právnej úpravy pre tieto oblasti.

V druhej kapitole sme si vytýčili hlavný ako aj čiastkové ciele a opísali pracovné postupy, zdroje získavania údajov a metódy použité pri písaní záverečnej práce.

Záverečná kapitola obsahuje podrobnú analýzu medzinárodného audítorského štandardu 250 – Zohľadnenie zákonov a predpisov pri audite finančných výkazov. V rámci analýzy opisujeme ciele štandardu, zodpovednosť za súlad so zákonmi a predpismi manažmentu aj audítora a definujeme pojem nesúlad. Štandard 250 rozlišuje zákony a predpisy, ktoré je potrebné zohľadniť pri audite na tie s priamym vplyvom na sumy a položky zverejnené v účtovnej závierke, kde je úlohou audítora vykonať audítorské postupy na zistenie súladu s týmito zákonmi a predpismi a zákony a predpisy s nepriamym vplyvom na účtovnú závierku, ktoré sa najčastejšie viažu na prevádzkovú činnosť a audítor pri nich overuje či neexistuje nesúlad. Záverečná kapitola diplomovej práce tiež obsahuje podrobnejší prehľad právnej úpravy pre oblasť účtovníctva a auditu a poskytuje praktický návod pre audítora v súvislosti so zohľadňovaním zákonov a predpisov vplývajúcich na

jeho činnosť, teda samotný výkon auditu aj auditovanú účtovnú závierku vo všetkých fázach auditu vrátane možnosti reakcie na zistený nesúlad, alebo podozrenie na nesúlad so zákonmi a predpismi.

Použitá literatúra

Knihy/ Monografie

1. LAUČÍK, Z.: úvod k prekladu LEFFSON V. – *Audítorstvo*. Bratislava : Elán, 1993.
2. RICCHIUTE, David. N. *Audit*. Preložil Lidmila JANEČKOVÁ, preložil Milan TRÁSKALÍK. Praha: Victoria Publishing,, 1994. s. 792 ISBN 80-85605-86-4.
3. ŠLOSÁROVÁ, Anna – BLAHUŠIAKOVÁ, Miriama. *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 440 s. ISBN 978-80-8168-589-7.
4. HVAŠTOVÁ, Jozefína – ZORIČÁKOVÁ, Viera. *Účtovná a daňová legislatíva v Slovenskej republike v kontexte IAS/IFRS* Bratislava: EKONÓM, 2011. 140 s. ISBN 978-80-225-3238-9.
5. KAREŠ, Ladislav. *Teória auditu*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 135. ISBN 978-80-8168-149-3.
6. KAREŠ, Ladislav. *Audítorstvo*. Bratislava: Iura Edition, 2010. s. 436. ISBN 978-80-8078-334-1.
7. MADĚRA, František. *Audit a audítorstvo*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. s. 120. ISBN 978-80-8168-147-9.

Elektronické dokumenty

8. VÉGHOVÁ, Jana. Odborníčka radí ako sa pripraviť na prvý audit[online]. In: *Hospodárske noviny* (online). Bratislava: Mafra Slovakia, [cit. 2020-02-22] ISSN 1335-4701. Dostupné na: <https://hnonline.sk/expert/2085938-odbornicka-radi-ako-sa-pripravit-na-prvy-audit>

Právne normy

9. Zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
10. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
11. Zákon č. 483/2001 Z.z o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov
12. Zákon č. 39/2015 Z.z o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
13. Zákon č. 43/2004 Z.z o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov
14. Zákon č. 523/2004 Z.z o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

15. Zákon č. 34/2002 Z.z o nadáciách a o zmene Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov
16. Zákon č. 70/2018 Z.z ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
17. Zákon č. 302/2001 Z.z o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajocho)
18. Zákon č. 595/2003 Z.z o dani z príjmov
19. Zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce
20. Zákon č. 423/2015 Z.z Zákon o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov § 1 ods. 2.
21. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov §43 ods. 1.
22. Etický kódex audítora SKAU
23. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES zo 17. mája 2006 o štatutárnom audite ročných účtovných závierok a konsolidovaných účtovných závierok
24. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č 1606/2002 z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem
25. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 537/2014 zo 16. apríla 2014 o osobitných požiadavkách týkajúcich sa štatutárneho auditu subjektov verejného záujmu
26. Medzinárodný štandard finančného vykazovania IAS 1 *Prezentácia účtovnej závierky*.
27. Príručka medzinárodných usmernení na kontrolu kvality, audit, preverenie, iné uisťovacie a súvisiace služby, vydanie IFAC 2016 – 2017, tretie vydanie, s 855. ISBN: 978-1-60815-318-3.
28. Príručka na používanie medzinárodných audítorských štandardov pri výkone auditu v malých a stredných podnikoch, vydanie IFAC 2011, tretie vydanie, s.243. ISBN: 978-1-60815-099-1.